

Brüsszel, 2021.3.24.
COM(2021) 142 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az EU gyermekjogi stratégiája

Olyan stratégiára van szükségünk, amely minden gyermekre kiterjed, és támogatja a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekeket. Olyan stratégiára van szükségünk, amely előmozdítja és támogatja a bennünket érintő döntésekben való részvételhez való jogunkat. Nem szabadna a gyermekek nélkül őket érintő döntéseket hozni. Itt az ideje, hogy rendezzük a gyermekek részvételének kérdését.

(A gyermekek következtetései, 13. Európai Gyermekjogi Fórum, 2020).

Bevezetés

A gyermekek jogai emberi jogok. Európában és világszerte minden gyermeknek ugyanazokat a jogokat kellene élveznie, és mindenfajta megkülönböztetéstől, megtorlástól és megfélemlítéstől mentesen kellene élnie.

Ez alapvető fontosságú társadalmi, erkölcsi és emberi kötelességet jelent mind a gyermekek – azaz az EU-ban majdnem minden ötödik¹ és a világon minden harmadik ember² – mind a szélesebb közösség szempontjából. A cél annak biztosítása, hogy minden gyermek ki tudja aknázni a benne rejlő lehetőségeket, és vezető szerepet tudjon betölteni a társadalomban – legyen szó akár a méltányosságért és egyenlőségért folytatott küzdelemlről, a demokrácia erősítéséről, akár a zöld és digitális kettős átállás elősegítéséről.

Ezért **a gyermekek jogainak védelme és előmozdítása az Európai Unió munkájának egyik fő célkitűzése**³ határain belül és kívül. Ezt az Európai Unió Alapjogi Chartája⁴ rögzíti, amely garantálja a gyermekek jogainak védelmét az uniós jog végrehajtása során. Ez minden szakpolitikai területet érint, és az Ursula von der Leyen elnök politikai iránymutatásában⁵ meghatározottak szerint az Európai Bizottság alapvető prioritásainak részét képezi.

E stratégia átfogó célja, hogy a gyermekek számára a lehető legjobb életet teremtsen meg az Európai Unióban és világszerte. A stratégia áttekinti a gyermekek jogait és társadalmunkban betöltött szerepüket. A gyermekek inspirálnak és élen járnak abban, hogy felhívják a figyelmet a természettel és az éghajlatváltozással kapcsolatos válságokra, a hátrányos megkülönböztetésre és az igazságtalanságra. Legalább annyira polgárok és vezetők a jelenben, mint amennyire vezetők lesznek a jövőben. E stratégia azon közös felelősségünk teljesítésére törekszik, hogy egyesítsük erőinket minden gyermek jogainak tiszteletben tartása, védelme és érvényesítése érdekében; és hogy a gyermekekkel együtt egészségesebb, reziliens, méltányosabb és egyenlő társadalmakat építsünk mindenki számára.

A gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény⁶ (UNCRC), amelyet valamennyi uniós tagállam ratifikált, továbbra is iránymutatásul szolgál e téren a fellépéseinkhez. Több mint 30 évvel a hatálybalépését követően jelentős eredményekről lehet beszámolni, és egyre inkább elismerést nyer, hogy a gyermekek saját jogokkal rendelkeznek.

¹ A gyermek a 18 évet be nem töltött személy. Népszépi adatok. [yth_demo_010], [yth_demo_020], Eurostat, 2020

² Demográfia. [A világ gyermekeinek helyzete 2019-ben, Statisztikai táblázatok, UNICEF.](#)

³ Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 3. cikkének (3) bekezdése előírja az Unió számára a gyermekek jogainak előmozdítását és védelmét. Az EUSZ 3. cikkének (5) bekezdése kimondja, hogy az Unió a világ többi részéhez fűződő kapcsolataiban hozzájárul (...) az emberi jogok, különösen a gyermekek jogainak védelméhez.

⁴ [Az Európai Unió Alapjogi Chartája](#), 2012/C 326/02.

⁵ [Ambiciózusabb Unió. Programom Európa számára. Előterjeszti: Ursula von der Leyen, európai bizottsági elnökjelölt. Politikai iránymutatás a hivatalba lépő következő Európai Bizottság számára \(2019–2024\).](#)

⁶ [Egyezmény a gyermek jogairól](#), Egyesült Nemzetek, 1989.

Az egyezmény elismeri, hogy minden gyermeknek joga van a lehető legjobb életkezdéshez, a boldogságban és egészségben való felnövekedéshez, valamint ahhoz, hogy teljes mértékben kibontakoztathassa a benne rejlő lehetőségeket. Ez magában foglalja a tiszta és egészséges bolygón való élethez, a védelmező és gondoskodó környezethez, a pihenéshez, a játékhoz, a kulturális és művészeti tevékenységekben való részvételhez, valamint a természeti környezethez és annak tiszteletben tartásához való jogot. A családok és a közösségek is meg kell, hogy kapják a szükséges támogatást ahhoz, hogy biztosíthassák a gyermekek jóllétét és fejlődését.

Soha korábban nem élveztek az EU-ban élő gyermekek olyan jogokat, lehetőségeket és biztonságot, mint ma. Ez elsősorban az elmúlt évtized – tagállamokkal együttműködésben kialakított – uniós szakpolitikai intézkedéseinek, jogszabályainak és finanszírozásának köszönhető. Az elmúlt évtizedekben a Bizottság fontos kezdeményezéseket indított, amelyekkel fellépett a gyermekkereskedelem, a gyermekek szexuális bántalmazása és kizsákmányolása, valamint a gyermekek eltűnése ellen, továbbá előmozdította a gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszereket. Gyermekbarát rendelkezéseket dolgoztunk ki és illesztettünk a menekültügyi és migrációs politikákba és jogba. Fokoztuk erőfeszítéseinket annak érdekében, hogy az internetet biztonságosabbá tegyük a gyermekek számára, és folytatjuk a szegénység és a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelmet. A gyermekek jogainak előmozdítására és védelmére vonatkozó, 2017. évi átdolgozott uniós iránymutatások világszinten mérföldkövet jelentettek a gyermekek jogainak szempontjából, az egészséghez és az oktatáshoz való jogot előmozdító számos humanitárius és fejlesztési programmal együtt. E kezdeményezések nagymértékben javították a gyermekek életét az EU-ban, valamint jogaik konkrét érvényesítését.

Nem szabad biztosra vennünk ezt a nehezen elért eredményt. Eljött az idő, hogy ezekre az erőfeszítésekre építve kezeljük az állandó és az újonnan felmerülő kihívásokat, és átfogó stratégiát határozzunk meg a gyermekek jogainak védelmére és előmozdítására a mai, folyamatosan változó világban.

Még mindig túl sok gyermek jogai sérülnek súlyosan és rendszeresen. A gyermekek továbbra is ki vannak téve az erőszak különböző formáinak; társadalmi-gazdasági kirekesztést és megkülönböztetést szenvednek el, különösen saját, vagy a szülei neme, szexuális irányultsága, faji vagy etnikai származása, vallása vagy meggyőződése, fogyatékossága miatt. A gyermekek aggályai nem találnak értő fülekre, és véleményüket gyakran nem veszik eléggé figyelembe a számukra fontos kérdésekben.

A Covid19-világjárvány súlyosbította a meglévő kihívásokat és egyenlőtlenségeket, és újakat hozott létre. A gyermekek még inkább ki lettek téve a kapcsolati erőszaknak, az online bántalmazásnak és a kizsákmányolásnak, valamint az internetes megfélemlítésnek⁷, és nőtt az interneten megosztott, gyermekek szexuális bántalmazását ábrázoló anyagok száma⁸. Az eljárások, például a menekültügy vagy a családgyesítés terén, késedelmet szenvedtek. A távtanulásra való átállás aránytalanul nagyobb mértékben érintette a nagyon fiatal gyermekeket, a sajátos nevelési igényű gyermekeket, a szegénységben élőket, a marginalizált közösségekben élő (például roma) gyermekeket, valamint a távoli és vidéki térségekben élő gyermekeket, akiknek nincs internetkapcsolatuk és informatikai eszközeik. Sok gyermek így

⁷ [How children \(10-18\) experienced online risks during the COVID-19 lockdown in spring 2020 \(Miként élték meg a gyermekek \(10–18 éves korosztály\) az online kockázatokat a Covid19 miatti 2020 tavaszi lezárások során\)](#), JRC, Európai Bizottság, 2020.

⁸ [Exploiting Isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic \(Az elszigeteltség kihasználása: a gyermekek online szexuális bántalmazásának elkövetői és áldozatai a Covid19-világjárvány idején\)](#), EUROPOL, 2020.

nem jut hozzá a nap legtáplálóbb étkezéséhez, valamint azon szolgáltatásokhoz, amiket az iskolák nyújtanak. A világvárvány a gyermekek mentális egészségét is súlyosan érintette, és a jelentések szerint nőtt részükről a szorongás, a stressz és a magány érzése. Sokan nem tudtak részt venni a fejlődésükhöz és jóllétükhöz elengedhetetlen sport-, szabadidős, művészeti és kulturális tevékenységekben.

Az EU-nak olyan új, átfogó megközelítésre van szüksége, amely tükrözi az új realitásokat és a tartós kihívásokat. Ezen első átfogó gyermekjogi stratégia elfogadásával a Bizottság kötelezettséget vállal arra, hogy belső és külső fellépései révén és a szubszidiaritás elvével összhangban az uniós politikák középpontjába helyezi a gyermekeket és azok mindenek felett álló érdekeit. E stratégia célja, hogy egyetlen átfogó keretben egyesítse az összes új és meglévő uniós jogalkotási, szakpolitikai és finanszírozási eszközt.

Egy sor célzott intézkedést javasol **hat tematikus területen**, amelyek mindegyike meghatározza az elkövetkező évek uniós fellépéseinek prioritásait. Ezt a **gyermekjogok általános érvényesítésének** megerősítése fogja támogatni valamennyi vonatkozó uniós szakpolitikában. Megfelelően figyelembe veszi a gyermekek bizonyos csoportjainak sajátos szükségleteit, beleértve a többszörösen kiszolgáltatott helyzetben lévőket és a megkülönböztetés interszekcionális formáival szembesülőket is.

Ez a stratégia a gyermekek jogairól szóló korábbi bizottsági közleményekre⁹, valamint a meglévő jogi és szakpolitikai keretre épül¹⁰. Hozzájárul továbbá a szociális jogok európai pillérére¹¹ célkitűzéseinek megvalósításához is. A stratégia alapját a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény és annak három fakultatív jegyzőkönyve, valamint a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (UNCRPD)¹² képezi, és hozzá fog járulni az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak¹³ eléréséhez. Kapcsolódik továbbá az Európa Tanács gyermekjogi normáihoz, valamint a 2016 és 2021 közötti időszakra szóló gyermekjogi stratégiájához¹⁴.

A stratégia az Európai Parlamenttől¹⁵, a tagállamoktól, a gyermekjogi szervezetektől, más érdekelt felektől és személyektől az előkészítő szakaszban – többek között egy nyilvános konzultáció¹⁶ és a 2020. évi Európai Gyermekjogi Fórum¹⁷ keretében – összegyűjtött érdemi hozzájárulásokon alapul.

Ezt a stratégiát **a gyermekek számára és a gyermekekkel közösen** dolgoztuk ki. A stratégia kidolgozása során **több mint 10 000 gyermek véleményét és javaslatait** vettük figyelembe¹⁸. A gyermekbarát változat elkészítésében gyermekek is részt vettek¹⁹. Ez új

⁹ [Az EU gyermekjogi stratégiája felé](#), COM(2006) 367 és [Az EU gyermekjogi ütemterve](#), COM(2011) 60.

¹⁰ Lásd a 2. mellékletet – A gyermekek jogai – uniós vívmányok és szakpolitikák.

¹¹ [A szociális jogok európai pillérének 20 alapelve](#).

¹² [A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény](#), Egyesült Nemzetek, 2006.

¹³ [Az ENSZ fenntartható fejlődési céljai: a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrend](#). Lásd az 1. mellékletet: Összehasonlító táblázat, amely részletesen bemutatja az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezményben foglalt vonatkozó jogokat, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak e stratégia különböző ágai által védett és támogatott céljait és alcéljait.

¹⁴ [Az Európa Tanács gyermekjogi stratégiája](#) (2016–2021). Az Európa Tanács szintén dolgozik a 2022–2027 közötti időszakra vonatkozó jövőbeli stratégiai keret előkészítésén.

¹⁵ Az Európai Parlament [2019. november 26-i állásfoglalása a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 30. évfordulója kapcsán a gyermekek jogairól](#) (2019/2876(RSP)) – [Az Európai Parlament 2021. március 11-i állásfoglalása a gyermekek jogairól az EU gyermekjogi stratégiája tekintetében](#) (2021/2523(RSP)).

¹⁶ [Összefoglaló jelentés az EU gyermekjogi stratégiájáról szóló nyilvános konzultációról](#), 2021.

¹⁷ [13. Európai Gyermekjogi Fórum](#), 2020.

¹⁸ UNICEF, Eurochild, Save the Children, Child Fund Alliance, World Vision: [Our Europe, Our Rights, Our Future \(A mi Európánk, A mi jogaink, A mi jövőnk.\)](#) – Az SOS Gyermekfalvak [bentlakásos gondozásban élő gyermekekkel](#) és

fejezetet és egyben fontos lépést jelent az EU számára a gyermekek döntéshozatali folyamatokban való tényleges részvétele felé.

1. Részvétel a politikai és demokratikus életben: olyan EU, amely lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy aktív polgárokká és demokratikus társadalmak aktív tagjaivá váljanak

„Ha nem mi, akkor ki?” (16 éves fiú, 13. Európai Gyermejkjogi Fórum, 2020)

A fiatalokat, akik világszerte felvonulnak az utcákon, hogy éghajlat-politikai fellépésre szólítsanak fel, vagy a gyermekkorú emberijog-védőket²⁰ nézve azt látjuk, hogy a gyermekek aktív polgárok és a **változás előmozdítói**. Bár a legtöbb uniós tagállamban a gyermekek 18 éves korukig nem rendelkeznek szavazati joggal, ahhoz joguk van, hogy aktív tagjai legyenek a demokratikus társadalmaknak, és segíthetnek a politikai prioritások kialakításában, végrehajtásában és értékelésében.

Jó példák vannak arra, hogy a különböző kormányzati szintek és hatóságok hogyan mozdítják elő a gyermekek érdemi részvételét úgy, hogy az ténylegesen hatást gyakorol a közszférában hozott döntésekre²¹. Uniós szinten ezek közé tartoznak az uniós ifjúsági párbeszéd²² és a Tanulósarok²³.

Mindazonáltal **túl sok gyermek érzi úgy, hogy nem veszik őt eléggé figyelembe a döntéshozatalban**²⁴. A kihívások közé tartoznak azok a sztereotípiák és felfogások, amelyek szerint a gyermekek részvétele nehéz, költséges, valamint erőforrásokat és szakértelmet igényel. A nemi sztereotípiák különösen korlátozzák a fiúk és lányok törekvéseit, és akadályozzák szerepvállalásukat és életükkel kapcsolatos választásaikat. Bár úgy tűnik, hogy a gyermekek többsége tisztában van a jogaival, csak minden negyedik gondolja úgy, hogy jogait a társadalom egésze tiszteletben tartja²⁵. Ez hátrányosan érinti a gyermekek részvételét az iskolai, sport-, kulturális és egyéb szabadidős tevékenységekben, az igazságszolgáltatási és migrációs rendszerekben vagy az egészségügyi ágazatban, valamint a családon belüli szerepvállalásukat.

Ezért az EU-nak elő kell mozdítania és javítania kell **a gyermekek inkluzív és rendszeres részvételét helyi, nemzeti és uniós szinten**. Ez egy új **uniós gyermekrészvételi platform** segítségével fog megvalósulni, amelyet az Európai Parlamenttel és a gyermekjogi szervezetekkel partnerségben hozunk létre annak érdekében, hogy biztosítsuk a gyermekek fokozottabb részvételét a döntéshozatalban. Az Európa jövőjéről szóló konferencia szintén kiváló lehetőséget kínál a gyermekek részvételének megvalósítására.

[családtámogató szolgáltatásokban részesülő gyermekekkel](#) folytatott konzultációja, valamint a Defence for Children International, Terre des Hommes és partnerei által készített [összefoglaló jelentés](#).

¹⁹ [Az EU gyermekjogi stratégiája: gyermekbarát változatok](#).

²⁰ [Report of the 2018 Day of General Discussion on Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders](#) (Jelentés a gyermekek mint emberijog-védők védelméről és szerepvállalásának növeléséről szóló 2018. évi általános vitanapról), Az ENSZ Gyermejkjogi Bizottsága, 2018. [Implementation Guide on the Rights of Child Human Rights Defenders](#) (Végrehajtási útmutató a gyermekek mint emberijog-védők jogairól), Child Rights Connect, 2020.

²¹ [Study on children participation in EU political and democratic life](#) (Tanulmány a gyermekek részvételéről az EU politikai és demokratikus életében), Európai Bizottság, 2021 és annak [akadálymentesített változata](#).

²² [Uniós ifjúsági párbeszéd](#) (16–30 éves korosztály).

²³ [Tanulósarok](#).

²⁴ [Europe Kids Want felmérés, Sharing the view of children and young people across Europe](#) (Az európai gyermekek és fiatalok véleményének ismertetése), UNICEF és Eurochild, 2019.

²⁵ [Our Europe. Our Rights. Our Future](#) (A mi Európánk. A mi jogaink. A mi jövőnk.), i. m.

A Bizottság segíteni fogja továbbá a gyermekeket, a gyermekekkel és a gyermekekért dolgozó szakembereket, a médiát, a nyilvánosságot, a politikusokat és a szakpolitikai döntéshozókat abban, hogy növeljék a gyermekek jogaival kapcsolatos tudatosságot, és biztosítsák a gyermek meghallgatáshoz és véleménye figyelembevételéhez való jogát. Elő fogja mozdítani továbbá a gyermekek érdemi és inkluzív részvételét az európai intézmények és ügynökségek politikai döntéshozatali folyamatában, adott esetben gyermekspecifikus konzultációk révén.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- az Európai Parlamenttel és a gyermekjogi szervezetekkel közösen létrehoz egy uniós gyermekrészvételi platformot, amely összekapcsolja a meglévő helyi, nemzeti és uniós szintű gyermekrészvételi mechanizmusokat, és bevonja a gyermekeket az uniós szintű döntéshozatali folyamatokba,
- lehetőséget teremt a gyermekek számára, hogy aktív résztvevőivé váljanak az európai éghajlati paktumnak felajánlások révén, illetve azáltal, hogy a paktum nagyköveteivé válnak. Azáltal, hogy az iskolákat bevonják a fenntartható éghajlatváltozással, az energiával és a környezetvédelemmel kapcsolatos oktatásba, az „Oktatás az éghajlatért” koalíció elő fogja segíteni, hogy a gyermekek a változás előmozdítóivá váljanak az éghajlati paktum és az európai zöld megállapodás²⁶ végrehajtása során,
- kidolgozza és népszerűsíti az Alapjogi Charta és más kulcsfontosságú uniós eszközök akadálymentes, digitálisan inkluzív és gyermekbarát változatait és formátumait,
- iránymutatásokat dolgoz ki a gyermekbarát dokumentumokban, valamint a gyermekek részvételével tartott találkozókra és érdekelt felek részére szervezett rendezvényeken történő nyelvhasználatról, és népszerűsíti azokat,
- bevonja a gyermekeket az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége alapjogi fórumába és az Európa jövőjéről szóló konferenciába,
- gyermekspecifikus konzultációkat folytat a releváns jövőbeli kezdeményezésekről,
- megerősíti a gyermekek részvételére vonatkozó szakértelmet és gyakorlatot a Bizottság és az uniós ügynökségek személyzete körében, többek között a gyermekek védelmére és a gyermekjóléti gondoskodásra irányuló politikák terén.

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- hozzanak létre a gyermekek részvételét szolgáló új mechanizmusokat helyi, regionális és nemzeti szinten, fejlesszék tovább a meglévőket, valamint biztosítsanak ezekre megfelelő forrásokat, többek között az Európa Tanács gyermekek részvételére vonatkozó önértékelési eszközén keresztül²⁷,
- tudatosságnövelő kampányok és képzési tevékenységek révén növeljék a gyermekek jogaival kapcsolatos tudatosságot és ismereteket, többek között a gyermekekkel és gyermekekért dolgozó szakemberek számára,
- az iskolai tantervekben helyi, regionális, nemzeti és uniós szinten erősítsék meg az állampolgári ismereteket, az egyenlőség és a demokratikus folyamatokban való részvétel oktatását,
- támogassák az iskolák arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a tanulókat bevonják az iskolák mindennapi életébe és döntéshozatalaiba.

²⁶ [Európai zöld megállapodás.](#)

²⁷ [A gyermekek részvételére vonatkozó önértékelési eszköz,](#) Európa Tanács.

2. Társadalmi-gazdasági befogadás, egészségügy és oktatás: olyan EU, amely küzd a gyermekszegénység ellen, előmozdítja az inkluzív és gyermekbarát társadalmakat, egészségügyi és oktatási rendszereket.

„Azt hiszem, hogy néha szorongást érzek. Szeretnék egy pszichológussal beszélni, hogy tanácsot kapjak tőle, hogyan kezeljek jól bizonyos dolgokat.” (Gyermek, Görögország)

„Az iskola által kinyílik a világ és beszélgethetsz az emberekkel. Az iskola maga az élet.” (Menedékkérő gyermek, Franciaország)

Minden gyermeknek joga van a megfelelő életszínvonalhoz és az esélyegyenlőséghez a legkorábbi életszakasztól kezdve. A szegénység és a hátrányos helyzet nemzedékről nemzedékre öröklődésének kezeléséhez elengedhetetlen a gyermekek társadalmi-gazdasági befogadásának erősítése. E tekintetben alapvető fontosságú a szociális védelem és a családok támogatása.

Minden gyermeknek – függetlenül háttérétől és lakóhelyétől – joga van az elérhető legmagasabb színvonalú egészségügyi ellátáshoz és minőségi oktatáshoz. A szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek azonban nagyobb valószínűséggel szembesülnek nehézségekkel az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén, különösen a vidéki, távoli és hátrányos helyzetű területeken.

A szociális jogok európai pillére²⁸ és a Bizottság „Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés” című 2013. évi ajánlása²⁹ továbbra is fontos eszközt jelent a gyermekszegénység csökkentése és a gyermekjólét javítása terén. Az uniós finanszírozási eszközök szintén kulcsfontosságúak e szakpolitikai célkitűzések támogatásához. 2021 és 2027 között azoknak a tagállamoknak, amelyekben a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya meghaladja az uniós átlagot (a 2017–2019-es időszakot tekintve), az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) 5 %-át kell elkülöníteniük a gyermekszegénység elleni küzdelemre, miközben a többi tagállamnak is egyformán el kell különítenie megfelelő összegeket. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) hozzá fog járulni az infrastruktúrába, a felszerelésekbe, valamint az általános és minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférésbe történő beruházásokhoz, az Unió legszegényebb régióira helyezve a hangsúlyt, ahol a közszolgáltatások jellemzően kevésbé fejlettek. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz elő fogja segíteni a Covid19–világjárványt követő gyors és inkluzív helyreállítást, többek között a gyermek- és ifjúsáspolitikák előmozdítása, valamint a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése révén.

2.1 A gyermekszegénység elleni küzdelem és az esélyegyenlőség előmozdítása

Az elmúlt években tapasztalt csökkenés ellenére 2019-ben az EU-ban a gyermekek 22,2 %-a volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának. Tagállamtól függően az egyszülős, a három vagy több gyermekes, az EU vidéki és legtávolabbi területein élő, illetve migráns vagy roma háttérrel rendelkező családokban nevelkedő gyermekek szegénységi kockázata akár háromszor nagyobb, mint a többi gyermeké³⁰. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekeinek mintegy fele volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának, míg a magas iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekeinek kevesebb mint 10 %-a. Az alacsony jövedelmű családokból származó

²⁸ [A szociális jogok európai pillérének 20 alapelve.](#)

²⁹ [A Bizottság ajánlása – Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés](#) (2013/112/EU).

³⁰ A 2021. évi együttes foglalkoztatási jelentésre irányuló bizottsági javaslat [Az együttes foglalkoztatási jelentésre irányuló bizottsági javaslat](#), 2021.

gyermek jobban ki vannak téve a súlyosan elégtelen lakáskörülmények vagy a túlszűfolttság kockázatának, és a hajléktalanságnak.

Ez súlyos esélyegyenlőtlenséget eredményez, ami továbbra is problémát jelent a gyermekek számára, még azokban az országokban is, ahol alacsony a szegénység és a társadalmi kirekesztődés mértéke³¹. A hátrányos helyzetű gyermekek kevésbé valószínű, hogy jól teljesítenek az iskolában, egészségesek, és életük későbbi szakaszában teljes mértékben kiaknázzák a bennük rejlő lehetőségeket, mint a jobb helyzetben lévő társaik.

Minden gyermeknek – beleértve a fogyatékkal élőket és a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozókat is – egyenlő joga van ahhoz, hogy családjával és egy közösségben éljen. Az integrált gyermekvédelmi rendszereknek – beleértve a hatékony megelőzést, a korai beavatkozást és a családtámogatást – biztosítaniuk kell a szülői felügyelet nélküli vagy annak elvesztése veszélyének kitétt gyermekek számára a családtól való elválasztás megelőzéséhez szükséges feltételeket. A szegénység soha nem lehet az egyetlen oka a gyermekek gondozásba vételének. Biztosítani kell a minőségi közösségi és nevelőszülői gondozásra való áttérést, valamint az utógondozói ellátás támogatását.

A szociális jogok európai pillérének végrehajtására vonatkozó cselekvési tervvel³² a Bizottság azt az ambiciózus célt tűzte ki, hogy 2030-ig legalább 15 millióval csökkenjen a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt emberek száma az EU-ban, beleértve legalább 5 millió gyermeket. Ennek egyik fő eredménye **az európai gyermekgarancia** létrehozásáról szóló tanácsi ajánlásra irányuló bizottsági javaslat³³, amely kiegészíti ezt a stratégiát, és konkrét intézkedéseket szorgalmaz a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt gyermekekre vonatkozóan. A javaslat azt ajánlja a tagállamoknak, hogy garantálják a rászoruló gyermekek számára a minőségi kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz való hozzáférést: a koragyermekkorai nevelést és gondozást, az oktatást (beleértve az iskolai tevékenységeket), az egészségügyi ellátást, az étkeztetést és a lakhatást.

A Bizottság az **európai szemeszter** keretében nyomon követi, hogy a tagállamok hogyan kezelik a gyermekszegénységet vagy a társadalmi kirekesztődést, és szükség esetén országspecifikus ajánlásokat bocsát ki. A megerősített ifjúsági garancia³⁴ előírja, hogy minden 15 évesnél idősebb fiatal a munkanélkülivé válást vagy iskolarendszerű oktatás elhagyását követő négy hónapon belül állásajánlatot, oktatásra, szakmai gyakorlatra vagy tanulószerveződéses gyakorlati képzésre irányuló ajánlatot kapjon.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- létrehozza az **európai gyermekgaranciát**,
- kiegészítő jelleggel biztosít a **fogyatékkal élő személyek jogairól szóló európai stratégiával**³⁵ a fogyatékkal élő gyermekek szükségleteinek kielégítése, valamint az általános szolgáltatásokhoz és az önálló életvitelhez való jobb hozzáférés biztosítása érdekében.

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- a Tanács keretében mielőbb fogadják el az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló

³¹ [Combating child poverty: an issue of fundamental rights](#) (Harc a gyermekszegénység ellen: az alapvető jogok kérdése), Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2018.

³² [Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására](#), COM(2021) 102 final.

³³ A Bizottság javaslata az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlásról, COM(2021)137.

³⁴ [A Tanács ajánlása az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” témájában](#), (2020/C 372/01).

³⁵ A fogyatékkal élő személyek jogairól szóló, 2021–2030-as időszakra vonatkozó stratégia, COM(2021) 101 final.

tanácsi ajánlásra irányuló bizottsági javaslatot, és hajtsák végre annak rendelkezéseit,
– hajtsák végre a megerősített ifjúsági garanciát, és ösztönözzék a fiatalok bevonását az ifjúsági garancia szolgáltatásaiba.

2.2 Az egészségügyi ellátáshoz való jog biztosítása minden gyermek számára

Az **oltás** a súlyos, ragályos és esetenként halálos betegségek megelőzésének fő eszköze, és a gyermekgondozás alapvető eleme. A védőoltások széles körű bevezetésének köszönhetően sikerült felszámolni a himlőt és száműzni Európából a gyermekbénulást. A védőoltással megelőzhető betegségek azonban továbbra is előfordulnak a nem megfelelő átoltottság miatt. A Covid19-világjárvány a gyermekkori oltási programok folytonosságát is veszélyeztette Európában. Az Európai Bizottság és az uniós tagállamok közös célja a dezinformáció elleni küzdelem, a védőoltásokba vetett bizalom javítása és az oltóanyagokhoz való méltányos hozzáférés biztosítása mindenki számára.

2020-ban az EU-ban több mint 15 500 gyermeket és serdülőt diagnosztizáltak rákkal, és több mint 2 000 fiatal beteg vesztette miatta életét. Egy éves kor felett a rák jelenti a betegség miatti elhalálozás elsődleges okát. A rákban szenvedő gyermekek 30 %-a szenved súlyos, hosszú távú következményeket, és a gyermekkori rákos megbetegedések túlélőinek száma folyamatosan nő.

Az egészséges és aktív életmód folytatása fiatal korban az élet későbbi szakaszában segít csökkenteni a rákos megbetegedések kockázatát. **A rák elleni küzdelemre irányuló európai terv**³⁶ fokozza a korai megelőző intézkedéseket, és új kezdeményezéseket indít a gyermekkori rákkal kapcsolatban, hogy segítse a fiatal betegeket a felépülésben és az optimális életminőség biztosításában. A rákban szenvedő gyermekek számára gyakran korlátozott számú jóváhagyott kezelés áll rendelkezésre. A gyermekeknek szánt gyógyszerekről szóló felülvizsgált rendelet – az uniós gyógyszerstratégia³⁷ egyik kiemelt kezdeményezése – célja, hogy előmozdítsa a célzott gyógyszereket a gyermekek számára, beleértve a gyermekonkológiát is.

A gyermekkor az élet kulcsfontosságú szakasza, amely meghatározza a későbbi fizikai és mentális egészséget. A gyermekek mentális egészségével kapcsolatos problémák azonban széles körben elterjedtek, és időnként az elszigeteltséghez, az oktatási környezethez, a társadalmi befogadáshoz és a szegénységhez, valamint a digitális eszközök tartós használatához is kapcsolódhatnak. Világszerte a gyermekek 20 %-a tapasztal mentális egészséggel kapcsolatos problémákat, amelyek – ha kezeletlenek – súlyosan befolyásolják fejlődésüket, iskolázottságukat és a lehetőségeiket, hogy teljes értékű életet élhessenek. Az iskola elismerten a gyermekek mentális egészségének egyik alapvető tényezője³⁸. Az európai oktatási térség³⁹ a mentális egészséggel és jólléttel is foglalkozik majd az oktatás területén. A kulturális részvétel, a természetben töltött idő és a testmozgás pozitív hatással lehet a gyermekek mentális egészségére⁴⁰ azáltal, hogy építi az önbecsülést, az önfogadást, az önbizalmat és az önértékelést.

³⁶ [Közlemény a rák elleni küzdelemre irányuló európai tervről](#), COM(2021) 44 final.

³⁷ [Közlemény az európai gyógyszerstratégiáról](#), COM(2020) 761 final.

³⁸ [A mentális egészséggel és jólléttel kapcsolatos európai cselekvési keret](#), A mentális egészségre és jóllétre vonatkozó, a 2013–2016-os időszakra szóló uniós együttes fellépés.

³⁹ [A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről \(2021–2030\)](#) (2021/C 66/01).

⁴⁰ [What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being?](#) (Mi a bizonyíték arra, hogy a művészetek szerepet játszanak az egészség és a jóllét javításában?), WHO, 2019.

A migráns gyermekek gyakran mentális egészségi problémákkal küzdenek a származási országban, a migrációs útvonalon tapasztalt helyzetekben, az érkezési országban tapasztalható bizonytalanság vagy megalázó bánásmód miatt. Az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) kiszolgáltatott helyzetben lévőkkel foglalkozó szakértői hálózatának (VEN) jelenleg is folyó tevékenysége többek között a menedékkérők mentális egészségére összpontosít. A gyermekek néhány más csoportjának, például a fogyatékossgal élő gyermekeknek és az LMBTIQ-gyerekeknek sajátos igényeik lehetnek a mentális és fizikai egészség terén, amelyeket megfelelő módon kell kezelni.

Az egészséges táplálkozás a rendszeres testmozgással együtt létfontosságú a gyermekek teljes fizikai és szellemi fejlődéséhez. Az EU-ban még ma is vannak gyermekek – különösen roma és nomád életmódot folytató gyermekek⁴¹ –, akik éheznek, ami növeli a betegségekre való fogékonyságukat, és megakadályozza megfelelő agyi fejlődésüket. Hasonló problémákkal szembesülnek a túlsúlyos vagy az előírásoknak nem megfelelő befogadó létesítményekben élő hajléktalan gyermekek és migráns gyermekek is.

Másrésről az elmúlt 30–40 évben az extrém mértékben feldolgozott, egészségtelen élelmiszerek szélesebb körű elérhetősége és megfizethetősége a túlsúly és az elhízás fokozódásához vezetett. Az EU-ban a 6–9 éves gyermekek harmada túlsúlyos vagy elhízott. Ez növelheti a cukorbetegség, a rák, a szív- és érrendszeri betegségek vagy a korai elhalálozások kockázatát. A Bizottság intézkedései közé tartozik az iskolagyümölcs-, iskolazöldség- és iskolatejprogram⁴², valamint a gyermekkori elhízással kapcsolatos, 2014–2020 közötti időszakra szóló uniós cselekvési terv⁴³, amelyeket a nyomon követés céljából értékelni fognak.

A Bizottság „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiája⁴⁴ arra szólítja fel az élelmiszeripart és a kiskereskedelmi ágazatokat, hogy az egészséges és fenntartható élelmiszereket tegyék jobban elérhetővé és megfizethetőbbé. Ezzel összefüggésben a Bizottság harmonizált, kötelező, a csomagolás elülső oldalán feltüntetett tápértékjelölést fog javasolni az egészséges élelmiszerek melletti megalapozott döntés megkönnyítése érdekében, és olyan tápanyag-összetételeket határoz meg, amelyek korlátozzák a magas zsír-, cukor- és só-tartalmú élelmiszerek (a tápanyag-összetételre vagy egészségre vonatkozó állítások révén történő) népszerűsítését. Az „egészséges életmód mindenkinek” kampány népszerűsíteni fogja az egészséges életmódot minden generáció és társadalmi csoport, különösen a gyermekek számára.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- fokozza a védőoltással megelőzhető betegségek elleni megerősített uniós együttműködésre irányuló tanácsi ajánlás⁴⁵ végrehajtását,
- a bevált gyakorlatok portálján⁴⁶ és az egészségpolitikai platformon keresztül tájékoztatást nyújt és biztosítja a bevált gyakorlatok megosztását a gyermekek mentális egészségével kapcsolatban,
- felülvizsgálja az uniós iskolaprogram jogi keretét az egészséges és fenntartható élelmiszerek előtérbe helyezése érdekében,

⁴¹ [Romák és nomád életmódot folytatók hat országban](#), FRA, 2020.

⁴² [Iskolagyümölcs-, iskolazöldség- és iskolatejprogram](#), Európai Bizottság.

⁴³ [A gyermekkori elhízással kapcsolatos, a 2014–2020-as időszakra szóló uniós cselekvési terv](#), Európai Bizottság.

⁴⁴ [„A termelőtől a fogyasztóig” stratégia](#), COM(2020) 381 final.

⁴⁵ [A Tanács ajánlása a védőoltással megelőzhető betegségek elleni megerősített együttműködésről](#) 2018/C 466/01.

⁴⁶ [Bevált gyakorlatok portálja, Népegészségügy](#), Európai Bizottság.

- bevált gyakorlatokat és önkéntes magatartási kódexet dolgoz ki a magas cukor-, zsír- és sótartalmú termékek gyermekek felé irányuló online marketingjének csökkentése érdekében a táplálkozással kapcsolatos, ellenőrzött bevált gyakorlatok végrehajtásáról szóló együttes fellépés keretében.

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- kiemelt célcsoportként azonosítsák a gyermekeket a mentális egészségről szóló nemzeti stratégiáikban;
- építsenek hálózatokat a családokkal, az iskolákkal, a fiatalokkal és a gyermekek mentális egészségével foglalkozó egyéb érdekelt felekkel és intézményekkel.

2.3 Inkluzív, minőségi oktatás kiépítése

Minden gyermeknek joga van kulcskompetenciáinak és tehetségének fejlesztésére, a kora gyermekkortól kezdve, a teljes iskolai és szakképzés során, valamint a nem formális tanulási környezetben. **Biztosítani kell az inkluzív, nem szegregált, minőségi oktatáshoz való hozzáférést**, többek között faji vagy etnikai származásra, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, állampolgárságra, tartózkodási jogállásra, nemre és szexuális irányultságra való tekintet nélkül, **megkülönböztetésmentes bánásmód révén**.

A koragyermekkori nevelés és gondozás különösen kedvez a gyermekek kognitív, nyelvi és társas fejlődésének. Mind az „Oktatás és képzés 2020” stratégiában meghatározott referenciaérték⁴⁷, mind pedig a gyermekek koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételére vonatkozó barcelonai célkitűzések⁴⁸ teljesültek uniós szinten, bár tagállamonként igen nagy eltérésekkel.

A fogyatékosággal élő gyermekek és a hátrányos helyzetű csoportokból származó gyermekek, a migráns háttérű gyermekek és a roma gyermekek esetében sokkal alacsonyabb a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel aránya, noha ők azon gyerekek közé tartoznak, akik a leginkább profitálnának a részvételből. Az országok célzott intézkedéseket hoztak annak érdekében, hogy megkönnyítsék a szegénységben élő gyermekek koragyermekkori nevelését és gondozását, ugyanakkor kevés ország foglalkozik a migráns háttérrel rendelkező, illetve a regionális vagy etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekekre irányuló támogatási intézkedésekkel⁴⁹. Ez kifejezetten problematikus a migráns háttérű gyermekek esetében, akik számára különösen előnyös a koragyermekkori nevelés és gondozás a nyelvi fejlődés szempontjából. A Bizottság javasolni fogja a barcelonai célok felülvizsgálatát annak érdekében, hogy támogassa a tagállamok közötti további, felfelé irányuló konvergenciát a kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel tekintetében⁵⁰.

Az inkluzív iskolai oktatás kialakítása különböző környezetekben érdemi tanulási tapasztalatok megszerzésének lehetővé tételét jelenti. E célból a Bizottság javaslatokat fog előterjeszteni az online és a távtanulás támogatására az alap- és középfokú oktatásban, amelyek elősegítik a rugalmasabb és inkluzívabb oktatás fejlesztését különböző (iskolai és távoktatási) tanulási

⁴⁷ [Európai szakpolitikai együttműködés \(Oktatás és képzés 2020 keretrendszer\)](#), Oktatás és képzés, Európai Bizottság.

⁴⁸ [Barcelonai célkitűzések a kisgyermeknek szóló gyermekgondozási létesítmények fejlesztéséről a nők munkaerőpiaci részvétele, a dolgozó szülők esetében a munka és a magánélet közötti egyensúly javítása, és az európai fenntartható és inkluzív növekedés \(a „barcelonai célkitűzések”\) érdekében](#), Európai Bizottság, 2018.

⁴⁹ [Key data on early childhood education and care in Europe \(Központi adatok a koragyermekkori nevelésről és gondozásról Európában\) – 2019. évi kiadás](#), Eurydice, 2019.

⁵⁰ [Közlemény a 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégiáról](#) (COM(2020) 152 final).

környezetek és (digitális, többek között online és nem digitális) eszközök ötvözésével, figyelembe véve a hátrányos helyzetű csoportok és közösségek sajátos problémáit.

Az utóbbi időben elért eredmények ellenére az oktatásból és képzésből lemorzsolódók még mindig a fiatalok mintegy 10 %-át teszik ki az EU-ban (és több mint 60 %-ot a roma fiatalok körében), és csak 83 % végezte el a felső középfokú tanulmányokat (a romák körében mindössze 28 %). Az általános iskolás roma gyermekek 44 %-a szegregált általános iskolába jár, ami aláássa azon esélyeiket, hogy az oktatás későbbi szakaszaiban sikeresek legyenek⁵¹. A fogyatékossgal élő gyermekek korán elhagyják az iskolát, és kevesebb fogyatékossgal élő tanuló szerez egyetemi diplomát (14,4 százalékpontos eltérés). Tartós a nemek közötti szakadék: a fiúk között több a korai iskolaelhagyó, mint a lányok között. Emellett a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) nemzetközi tanulói teljesítménymérésének (PISA) 2018. évi eredményei⁵² azt mutatják, hogy az európai fiatalok egyötöde még mindig nincs megfelelő olvasási, matematikai vagy természettudományos kompetenciák birtokában. E tendencia kezelésének elősegítése és a diákoknak a felső középfokú tanulmányaik befejezésében való támogatása érdekében a Bizottság ajánlást fog előterjeszteni az iskolai sikerhez vezető utak megnyitására, különös tekintettel a hátrányos helyzetű tanulókra.

A szakképzés segíteni tud a tanulók szakmai készségek és kulcskompetenciák kiegyensúlyozott kombinációjával történő felruházásában a változó munkaerőpiacon és társadalomban való boldoguláshoz, valamint az inkluzivitás és az esélyegyenlőség előmozdításához.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- 2022-ben a barcelonai célok felülvizsgálatára irányuló javaslatot terjeszt elő annak érdekében, hogy támogassa a tagállamok közötti további, felfelé irányuló konvergenciát a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel tekintetében,
- tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot terjeszt elő az online és a távtanulás támogatására az alap- és középfokú oktatásban,
- „Utak az iskolai sikerhez” címmel új kezdeményezésre irányuló javaslatot terjeszt elő, amely hozzá fog járulni az iskolai végzettség és teljesítmény társadalmi, gazdasági és kulturális státusztól való függetlenítéséhez is,
- szakértői csoportot hoz létre az alulteljesítés kockázatának kitett csoportok számára támogató tanulási környezet kialakítására és a jó iskolai közérzet támogatására,
- támogatja a tagállamokat a fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás végrehajtásában,
- előmozdítja a befogadással kapcsolatos eszköztárat a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban⁵³.

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- törekedjenek az európai oktatási térségen belül javasolt célok elérésére,
- folytassák az Európai Bizottsággal szoros együttműködésben a 2021–2024-es időszakra vonatkozó, az integrációról és a befogadásról szóló cselekvési tervben⁵⁴ ajánlott valamennyi releváns intézkedés teljes körű végrehajtását az oktatás és képzés területén.

⁵¹ [Analytical document accompanying the EU Roma Strategic framework SWD \(2020\) 530 final, Annex 2 – Baselines for EU headline indicators \(A romák egyenlőségének, befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretet kísérő elemzés, SWD\(2020\) 530 final, 2. melléklet – A kiemelt uniós mutatók kiindulási értékei\)](#), Európai Bizottság.

⁵² A 2018. évi PISA-felmérés eredményei [What School Life Means for Students' Lives \(Mit jelent az iskolai élet a tanulók életében\)](#), OECD. OECD-országok átlaga.

⁵³ [Befogadással kapcsolatos eszköztár a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban](#), Európai Bizottság, 2020.

3. A gyermekekkel szembeni erőszak elleni küzdelem és a gyermekvédelem biztosítása: olyan EU, amely elősegíti a gyermekek erőszakmentes felnövekvését

„Az a tény, hogy egy intézményben élünk, semmit nem árul el rólunk, kivéve, hogy már átmertünk egy s más dolgon életünkben.” (Gyermek, Szlovénia)

„Bárcsak kevesebb veszekedés és feszültség lenne a családomban.” (Gyermek, Görögország)

A gyermekek elleni erőszak minden lehetséges formája széles körben elterjedt. A gyermekek lehetnek erőszakos cselekmények áldozatai, tanúi és elkövetői – a saját otthonuktól kezdve az iskolán, a szabadidős és rekreációs tevékenységeken keresztül az igazságszolgáltatási rendszerig, offline és online egyaránt.

Becslések szerint minden évben a világon a gyermekek felét éri valamilyen formájú erőszak. A világon a 2 és 4 év közötti gyermekek közel háromnegyede rendszeresen szenved el testi fenyegetést és/vagy lelki erőszakot a szülők és gondozók részéről⁵⁵. Európában minden ötödik gyermek áldozatul esik a szexuális erőszak valamilyen formájának⁵⁶, míg az EU-ban az emberkereskedelem áldozatainak közel egynegyede gyermek – többségükben szexuális kizsákmányolás céljából emberkereskedelem áldozatává vált lányok⁵⁷. Világszerte több mint 200 millió olyan nő és lány él – köztük több mint 600 000 nő és lány az EU-ban⁵⁸ –, aki női nemi szervi csonkítást szenvedett el⁵⁹. A műtéten átesett interszexuális személyek⁶⁰ 62 %-a azt állította, hogy sem ő, sem szülei nem adták teljes körű tájékoztatáson alapuló beleegyezésüket a nemi jellegük módosítására irányuló orvosi kezelés vagy beavatkozás előtt⁶¹.

A Covid19-világjárvány az erőszak bizonyos formáinak – például a kapcsolati erőszaknak – a növekedéséhez vezetett, míg a panasztételi és bejelentési mechanizmusokat az új körülményekhez kell igazítani. Javítani kell a gyermek-segélyvonalak (116 111) és eltűnt gyermekek felkutatására fenntartott európai forróvonalak (116 000) kapacitását és az azokhoz való hozzáférést.

Az erőszaknak való kitettség súlyos hatással van a gyermekek fizikai, pszichés és érzelmi fejlődésére. Befolyásolhatja az iskolába járást, a társadalmi interakcióra és a boldogulásra való képességüket. Mentális egészségi problémákhoz, krónikus betegségekhez, önkárosító tendenciákhoz, akár öngyilkossághoz is vezethet. A kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek különösen érintettek lehetnek.

Az iskolákban és a kortársak körében gyakori az erőszak. A 2018. évi PISA-felmérés eredményei szerint a diákok 23 %-a számolt be arról, hogy havonta legalább néhány alkalommal zaklatták az iskolában (fizikai, verbális vagy kapcsolati zaklatás). Az Alapjogi

⁵⁴ [Cselekvési terv az integrációról és a befogadásról a 2021–2027-es időszakra](#) COM(2020)758 final.

⁵⁵ [Global status report on preventing violence against children \(Globális helyzetjelentés a gyermekekkel szembeni erőszak megelőzéséről\)](#), UNICEF/WHO, 2020.

⁵⁶ „One in Five” kampány, Európa Tanács.

⁵⁷ [Az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről szóló 2011/36/EU irányelv 20. cikkében előírtak szerinti harmadik jelentés \(2020\) az emberkereskedelem elleni küzdelem terén elért eredményekről](#), COM(2020) 661 final SWD(2020) 226 final.

⁵⁸ [A női nemi szervek megcsonkítása Európában](#). End FGM.

⁵⁹ [Female Genital mutilation/cutting: a global concern \(A női nemi szervek megcsonkítása/vágása: globális probléma\)](#), UNICEF, 2016.

⁶⁰ Az interszexuális személyek: azok a személyek, akik olyan nemi jellegekkel születtek, amelyek nem felelnek meg a férfi vagy női nem jellemző definíciójának, [Az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló stratégia](#).

⁶¹ [A long way to go for LGBTI equality](#) (Sok még a teendő az LMBTI-személyek egyenlősége érdekében), FRA, 2020.

Ügynökség egy közelmúltbeli LGBTI-felmérése megállapította, hogy a 15–17 éves válaszadók 51 %-a számolt be zaklatásról az iskolában.

2019-ben globális szinten a nemzetközi migránsok 12 %-a (azaz 33 millió fő) volt gyermek. A migráns gyermekek – köztük a menekült gyermekek – nagyon gyakran ki vannak téve a bántalmazás veszélyének, és az erőszak szélsőséges formáit – háború, erőszakos konfliktus, kizsákmányolás, emberkereskedelem, fizikai, pszichológiai és szexuális erőszak – szenvedik el az EU területére való megérkezésük előtt és/vagy után⁶². Előfordulhat, hogy a gyermekek eltűnnek vagy a szüleiktől elszakadnak. A kockázatok fokozódnak, ha a gyermekek kísérő nélkül utaznak, vagy arra kötelezik őket, hogy a túlsúlyolt létesítményekben idegen felnőttekkel együtt tartózkodjanak. A gyermekek különösen kiszolgáltatott helyzete migrációs helyzetük vagy migrációs hátterük miatt további és célzott védelmet és támogatást igényel. Ez igaz azokra is, akik az EU-n kívül vannak, mint például a szíriai Al Hol táborban élő közel 30 000 gyermek, köztük a külföldi harcosok gyermekei, akik konfliktus okozta traumáktól és rendkívül súlyos életkörülményektől szenvednek⁶³.

A Bizottság valamennyi gyermek vonatkozásában küzdeni fog az erőszak, többek között a nemi alapú erőszak ellen, és támogatni fogja a tagállamok erre irányuló intézkedéseit. Ennek részeként a Bizottság folytatja a tagállamok támogatását és nyomon követi a migráns gyermekek védelméről szóló 2017. évi közleményben⁶⁴ meghatározott intézkedések végrehajtását.

A Bizottság emellett együtt fog működni valamennyi érdekelt féllel annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet az erőszak valamennyi formájára, és hatékony gyermekbarát megelőzést, védelmet és támogatást biztosítson az erőszak gyermekkorú áldozatai és tanúi számára. A Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program⁶⁵ folytatja a gyermekvédelmi projektek finanszírozását.

A Bizottság megoldásokat keres a gyermekek elleni erőszakra vonatkozó összehasonlítható, életkor és nemek szerint lebontott adatok hiányának kezelésére nemzeti és uniós szinten, és adott esetben az Alapjogi Ügynökség szakértelmére fog támaszkodni.

Ez a stratégia kiegészíti és szükség esetén megerősíti az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló új uniós stratégiában előirányzott intézkedéseket, valamint a gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelemre irányuló uniós stratégiát⁶⁶. Ennek részeként a Bizottság megvizsgálja egy, a gyermekek szexuális bántalmazásának megelőzésére és leküzdésére szolgáló európai központ létrehozását is, amelynek feladata a vállalatokkal és a bűnüldöző szervekkel való együttműködés, az áldozatok azonosítása és az elkövetők bíróság elé állítása lenne.

Az integrált gyermekvédelmi rendszerek előmozdítása szervesen kapcsolódik az erőszak megelőzéséhez és az azzal szembeni védelemhez. A gyermekközpontúságot szem előtt tartva, valamennyi érintett hatóságnak és szolgáltatnak együtt kell működnie a gyermek védelme és támogatása érdekében, a gyermek mindenek felett álló érdekének megfelelően. A

⁶² [Közlemény – A migráns gyermekek védelme](#), COM(2017) 211 final.

⁶³ [Protect the rights of children of foreign fighters stranded in Syria and Iraq \(A külföldi harcosok Szíriában és Irakban rekedt gyermekeinek védelme\)](#), UNICEF, 2019.

⁶⁴ [Közlemény – A migráns gyermekek védelme, i. m.](#)

⁶⁵ A 2021–2027-es időszakra szóló Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program, Európai Unió.

⁶⁶ [A gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégia](#), COM(2020) 607.

Bizottság továbbra is támogatni fogja a gyermekházak (*Barnahus*⁶⁷) létrehozását az EU-ban. Különös figyelmet kell fordítani a megelőző intézkedésekre, beleértve a családtámogatást is.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- jogalkotási javaslatot terjeszt elő a nők elleni nemi alapú erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemre vonatkozóan, támogatva az EU-nak az Európa Tanács nőekkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló Egyezményéhez való csatlakozásának véglegesítését,
- ajánlást terjeszt elő a nőkkel és lányokkal szembeni káros gyakorlatok – többek között a női nemi szervek megcsonkítása – elleni küzdelemről,
- az integrált gyermekvédelmi rendszerek fejlesztésének és megerősítésének támogatására irányuló kezdeményezést terjeszt elő, amely arra ösztönzi az összes érintett hatóságot és szolgálatot, hogy hatékonyabban működjenek együtt egy olyan rendszerben, amely a gyermeket helyezi a középpontba,
- támogatja a bevált gyakorlatok cseréjét az interszexuális kisgyermekeken és serdülőkön a gyermekek vagy a szülők teljes körű tájékoztatáson alapuló beleegyezése nélkül végzett, olyan nem életmentő műtétek és orvosi beavatkozások megszüntetésére vonatkozóan, amelyeket annak érdekében végeznek, hogy a gyermekek megfeleljenek a férfi vagy női nem jellemző definíciójának (interszexuális nemi szervek megcsonkítása).

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- növeljék a tudatosságot és fektessenek be a kapacitásépítésbe és az intézkedésekbe i. az erőszak hatékonyabb megelőzése, ii. az áldozatok és a tanúk védelme érdekében, a gyermek gyanúsítottak vagy vádlottak számára szükséges biztosítékokkal együtt,
- nyújtsanak megfelelő támogatást az erőszakot elszenvedő, sajátos kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekeknek, valamint az iskolákban előforduló erőszakkal szemben,
- fogadjanak el jogszabályokat – amennyiben még nem léteznek – a testi fenyegetés minden formájának betiltása érdekében, és törekedjen annak felszámolására,
- fejlesszék a gyermekvédelmi rendszerek működését nemzeti szinten, különösen:
 - ✓ hozzanak létre (amennyiben még nincs) gyermeksegélyvonalat (116 111) és eltűnt gyermekek felkutatására fenntartott európai forróvonalat (116 000)⁶⁸, illetve javítsák ezek működését, többek között finanszírozás és kapacitásépítés révén,
 - ✓ mozdítsanak elő olyan nemzeti stratégiákat és programokat, amelyek felgyorsítják az intézményi kitagolást és a minőségi, családi és közösségi alapú gondozási szolgáltatásokra való áttérést, többek között megfelelő hangsúlyt helyezve a gyermekeknek a gondozás elhagyására való felkészítésére, beleértve a kísérő nélküli migráns gyermekeket is.

4. Gyermekbarát igazságszolgáltatás: olyan EU, ahol az igazságszolgáltatási rendszer tiszteletben tartja a gyermekek jogait és szükségleteit

„[Gyermekbarát igazságszolgáltatás...] A gyermeket olyan rendszer veszi körül, amelyben védik/meghallgatják/biztonságban van.” (17 éves lány, Románia)

⁶⁷ [Barnahus](#).

⁶⁸ A Bizottság határozata a 116-os nemzeti számsík harmonizált közérdekű szolgáltatások harmonizált számai részére történő fenntartásáról, (2007/116/EK) (később módosítva), és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1972 irányelve az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról, 96. cikk – Eltűnt gyermekek felkutatására fenntartott forróvonal és gyermeksegélyvonal.

A gyermekek lehetnek áldozatok, tanúk, gyanúsítottak vagy a bűncselekmény elkövetésével vádolt személyek, illetve a polgári, büntető- vagy közigazgatási igazságszolgáltatásban félként részt vehetnek a bírósági eljárásokban. A gyermekeknek **minden esetben jól és biztonságban kell érezniük magukat annak érdekében, hogy érdemben részt tudjanak venni és meghallgattassanak.** A bírósági eljárásokat életkorukhoz és szükségleteikhez kell igazítani, tiszteletben kell tartani valamennyi jogukat⁶⁹, és elsődleges figyelmet kell fordítani a gyermek mindenek felett álló érdekére. Bár az e területen tett uniós fellépés eddig is jelentős volt, és az Európa Tanács keretében normákat határoztak meg⁷⁰, a nemzeti igazságszolgáltatási rendszereknek még jobban fel kell készülniük a gyermekek szükségleteinek és jogainak kezelésére. A szakemberek nem minden esetben rendelkeznek megfelelő képzéssel ahhoz, hogy a gyermekekkel az életkoruknak megfelelő módon kommunikáljanak, többek között az eljárás eredményeiről, valamint hogy szem előtt tartsák a gyermek mindenek felett álló érdekét. A kiskorú meghallgatáshoz való jogát nem mindig tartják tiszteletben, és nem minden esetben állnak rendelkezésre olyan mechanizmusok, amelyek elkerülhetővé teszik a gyermek többszöri meghallgatását vagy bizonyításvételben való részvételét⁷¹.

A gyermekek nehezen férnek hozzá az igazságszolgáltatáshoz és jogaik megsértése esetén a hatékony jogorvoslathoz, többek között európai és nemzetközi szinten is. A kiszolgáltatott gyermekek gyakran a megkülönböztetés többszörös és interszekcionális formáinak vannak kitéve. A fogyatékossgal élő gyermekek nehézségekbe ütköznek az igazságszolgáltatási rendszerek és a bírósági eljárások korlátozott hozzáférhetősége, valamint a jogokra és jogorvoslatokra vonatkozó hozzáférhető információk hiánya miatt. Javítani kell a bírósági eljárásokban – többek között a szakosított bíróságok keretében – érintett gyermekekre vonatkozó adatgyűjtést.

A Covid19-világjárvány felerősítette a gyermekekkel és az igazságszolgáltatással kapcsolatos kihívásokat. Egyes bírósági eljárások leálltak vagy késedelmet szenvedtek; a börtönben tartózkodó családtagok látogatásának jogát is érintette a járvány.

A gyermekek szülei különválását vagy házasságuk felbontását követően kerülnek kapcsolatba a polgári igazságszolgáltatási rendszerrel; vagy amikor örökbe fogadják vagy gondozásba veszik őket. Az anyagi családjog nemzeti hatáskörbe tartozik. A határokon átnyúló ügyekben a Brüsszel IIa. rendelet (a 2019-es átdolgozással), illetve a tartási rendelet, valamint a szorosabb igazságügyi együttműködés kulcsfontosságú a gyermekek jogainak védelme és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésük biztosítása szempontjából. Miközben meg kell akadályozni a családok szükségtelen szétválasztását, a gyermek gondozásba helyezésére vonatkozó minden döntésnek biztosítania kell a gyermek jogainak tiszteletben tartását⁷². Amennyiben a bíróságok vagy a nemzeti hatóságok tisztában vannak azzal, hogy a gyermek szoros kapcsolatban áll egy másik tagállammal, a lehető legkorábbi szakaszban megfelelő intézkedéseket kell fontolóra venni e jogok biztosítása érdekében.

2022-ben a Bizottság frissíteni fogja a Brüsszel IIa. rendelet (átdolgozás) alkalmazására vonatkozó gyakorlati útmutatót. Sajátos kihívások merülnek fel a határokon átnyúló helyzetekben, többek között olyan családok esetében, ahol a szülők elváltak vagy külön élnek, és a szivárványcsaládok esetében.

⁶⁹ [Children and Justice reports \(„A gyermekek és az igazságszolgáltatás” jelentések\)](#), FRA.

⁷⁰ [Child friendly justice Guidelines \(A gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatások\)](#), Európa Tanács.

⁷¹ [Unió igazságügyi eredménytábla](#), gyermekbarát igazságszolgáltatás.

⁷² Ez magában foglalja a gyermekek azon jogának tiszteletben tartását, hogy adott esetben, a Gyermekjogi egyezmény 9. cikkével összhangban kapcsolatot tartsanak a szülőkkel vagy más hozzátartozókkal.

2020-ban az összes benyújtott menedékkérelmi kérelem egyharmada gyermekekre vonatkozott⁷³. Elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekének elvét kell szem előtt tartani a migráns gyermekeket érintő valamennyi fellépés vagy döntéshozatal során. Az eddig – többek között a migráns gyermekek védelméről szóló 2017. évi közlemény végrehajtása által – elért eredmények ellenére a gyermekek még mindig nem kapnak megfelelő tájékoztatást az eljárásokról minden esetben, valamint hatékony iránymutatást és támogatást a menekültügyi és kiutasítási eljárások során. A migrációs és menekültügyi paktum hangsúlyozta, hogy végre kell hajtani és meg kell erősíteni a migráns gyermekekre vonatkozó uniós jogi biztosítékokat és védelmi normákat. Az új szabályok – elfogadásukat követően – felgyorsítják a kísérő nélküli kiskorúak képviselőinek kijelölését, és biztosítják a különleges szükségleteik támogatásához szükséges forrásokat, ideértve a felnőttkorba és az önálló életvitelbe való átmenetet is. A gyermekeknek mindig megfelelő szállást és segítséget – többek között jogi segítségnyújtást – fognak biztosítani az eljárások során. Az új szabályok erősíteni fogják továbbá a tagállamok közötti szolidaritást a kísérő nélküli kiskorúak teljes körű védelmének biztosítása terén.

Még ma is vannak olyan gyermekek Európában, akik születésük óta vagy – gyakran – migrációjuk miatt hontalanok. Az állampolgárság hiánya megnehezíti az olyan alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mint az egészségügyi ellátás és az oktatás, és erőszakhoz és kizsákmányoláshoz vezethet.

A **bűncselekmények gyermekáldozatai** esetében az áldozat életkora, a jogaikkal kapcsolatos ismeretek hiánya, valamint az elérhető, életkornak és nemnek megfelelő bejelentési és támogató szolgáltatások hiánya miatt nagyon gyakran elmarad a bejelentés. Amint arra az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia⁷⁴ is rámutat, konkrét kihívások merülnek fel bizonyos bűncselekmények – például az emberkereskedelem vagy a szexuális bántalmazás – áldozatainak azonosítása terén.

A szabadságuktól megfosztott gyermekekről szóló 2019. évi globális ENSZ-tanulmány⁷⁵ kiemelte, hogy még mindig túl sok gyermeket fosztanak meg szabadságától, mert összeütközésbe kerültek a törvénnyel, vagy a migrációs és menekültügyi eljárások során. A nemzeti hatóságoknak – többek között az uniós tagállamokban – az uniós vívmányokkal összhangban elérhetővé kell tenniük és fokozniuk kell **a szabadságelvonással nem járó, működőképes és hatékony intézkedések** alkalmazását, és biztosítaniuk kell, hogy az őrizetet csak végső esetben és a lehető legrövidebb ideig alkalmazzák. A szülők bebörtönzése esetén a gyermekek jogait tiszteletben tartó szakpolitikákat és gyakorlatokat is támogatni kell. Az eljárási biztosítékokról szóló irányelv⁷⁶ teljes körű és helyes végrehajtása és gyakorlati alkalmazása biztosítani fogja a büntetőeljárások során gyanúsított vagy vádlott gyermekek jobb védelmét.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- horizontális jogalkotási kezdeményezésre irányuló javaslatot terjeszt elő 2022-ben a szülőség tagállamok közötti kölcsönös elismerésének támogatásáról,
- hozzájárul az igazságügyi szakemberek gyermekjogi és gyermekbarát igazságszolgáltatással kapcsolatos képzéséhez a 2021–2024-es időszakra szóló európai

⁷³Menedékkérők és első alkalommal menedékkérők állampolgárság szerint, [[migr_asyappctza](#)], Eurostat, 2020.

⁷⁴ [Az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia \(2020–2025\)](#), COM(2020) 258 final.

⁷⁵ [UN Global Study on Children Deprived of Liberty \(A szabadságuktól megfosztott gyermekekről szóló globális ENSZ-tanulmány\)](#), Manfred Nowak, 2019.

⁷⁶ [Irányelv a büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról](#), (EU) 2016/800.

igazságügyi képzési stratégiával⁷⁷ összhangban, valamint az Európai Igazságügyi Képzési Hálózaton (EJTN)⁷⁸, a Jogérvényesülés programon és a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek programon, valamint az európai igazságügyi portál európai képzési platformján⁷⁹ keresztül,

- megerősíti az Európa Tanáccsal közösen a gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló 2010. évi iránymutatások végrehajtását,
- célzott pénzügyi támogatást nyújt a migráns gyermekek védelmét célzó transznacionális és innovatív projektekhez az új Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (MMA)⁸⁰ keretében,
- támogatja a tagállamokat a gyermekek migrációs eljárások során történő őrizetének hatékony és működőképes alternatíváinak kidolgozásában.

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- támogassák az igazságügyi képzést nyújtó szolgáltatókat és az összes érintett szakmai szervezet a gyermek jogainak, valamint a gyermekbarát és hozzáférhető igazságszolgáltatásnak a tevékenységük során való érvényesítése érdekében. E célból különítsék el a szükséges forrásokat a fenti kapacitásépítési tevékenységekre, és használják ki az Alapjogi Ügynökség támogatását az olyan témákkal kapcsolatos kapacitások megerősítése érdekében, mint a gyermekbarát igazságszolgáltatás és a migráns gyermekek,
- dolgozzák ki a bírósági eljárás hathatós alternatíváit: az őrizet alternatíváitól a helyreállító igazságszolgáltatás és a polgári ügyekben történő közvetítés igénybevételéig,
- hajtsák végre az Európa Tanácsnak a bebörtönzött szülők gyermekeiről szóló ajánlását⁸¹,
- erősítsék meg a gyámügyi rendszereket valamennyi kísérő nélküli gyermekre vonatkozóan, többek között az Európai Gyámügyi Hálózat⁸² tevékenységeiben való részvétel révén,
- mozdítsák elő és minden gyermek számára biztosítsák a születések anyakönyvezéséhez és igazolásához való egyetemes, ingyenes és azonnali hozzáférést. Ezen túlmenően növelni kell a frontvonalban dolgozó tisztviselők azon kapacitását, hogy a migrációval összefüggésben reagáljanak a hontalansággal és az állampolgársággal kapcsolatos problémákra,
- fokozzák a határokon átnyúló ügyekben folytatott együttműködést a gyermekek jogainak teljes körű tiszteletben tartása biztosításának érdekében.

5. Digitális és információs társadalom: olyan EU, ahol a gyermekek biztonsággal használhatják a digitális környezetet, és kihasználhatják az abban rejlő lehetőségeket

„Nem volt számítógépem, a falunkba nem jutott még el az internet, és nem fértem hozzá semmilyen adathoz. (...) Az elmúlt három hónapban nem tudtam netre csatlakozni, és ezért évet kellett ismételnem.” (15 éves lány, Spanyolország)

⁷⁷ [A 2021 és 2024 közötti időszakra szóló európai igazságügyi képzési stratégia](#), COM(2020) 713 final.

⁷⁸ [Európai Igazságügyi Képzési Hálózat](#).

⁷⁹ [Európai igazságügyi portál](#), Európai Igazságügyi Képzési Platform.

⁸⁰ Tervezett elfogadás: 2021. június vége/július eleje.

⁸¹ [A bebörtönzött szülők gyermekeiről szóló ajánlás](#), Európa Tanács, CM/Rec(2018)5.

⁸² [Európai Gyámügyi Hálózat](#).

A digitális környezet fejlődése és az új technológiák használata számos lehetőséget nyitott meg. A gyermekek már nagyon fiatal koruktól kezdve online és összekapcsolt környezetben keresztül játszanak, alkotnak, tanulnak, kommunikálnak és fejezik ki magukat. A digitális technológiák lehetővé teszik a gyermekek számára a globális mozgalmakban való részvételt és az aktív polgári szerepvállalást. Veszélyesített digitális jártasságuknak köszönhetően ügyesebben boldogulhatnak a fokozottan digitalizált és hálózati oktatásban, majd a későbbiekben a munkaerőpiaci rendszerekben. A digitális eszközök használata segítheti a fogyatékossgal élő gyermekeket abban, hogy online tanulhassanak, kommunikálhassanak és szabadidős tevékenységekben vehessenek részt, továbbá, hogy csatlakozhassanak az internetre, feltéve hogy ezek az eszközök akadálymentesek.

A gyermekek online jelenléte azonban – hatékony szülői felügyeleti/életkor-ellenőrző rendszerek hiányában – növeli a káros vagy jogellenes online tartalmaknak, például a gyermekek szexuális bántalmazását vagy kizsákmányolását ábrázoló anyagoknak, a pornográfiának és felnőtt tartalmaknak, a sextingnek, az online gyűlöletbeszédnek vagy a félretájékoztatásnak és dezinformációnak való kitettségüket. Az online kitettség magában hordozza az olyan káros és jogellenes érintkezés kockázatát is, mint például a kibercsábítás és a gyermekek sérelmére megvalósuló kerítés, az internetes megfélemlítés vagy az online bántalmazás és internetes zaklatás. Az elmúlt évben a lányok közel egyharmada és a fiúk egyötöde szembesült havonta egyszer zavaró tartalommal, a kisebbségekhez tartozó gyermekek pedig gyakrabban tanúi felkavaró eseményeknek az interneten⁸³. Az LMBTI közösséghez tartozó 15–17 éves válaszadók 15 %-át érte már a szexuális irányultsága miatt internetes zaklatás⁸⁴. Egyre több emberkereskedő használja az internetes platformokat az áldozatok behálózására és kizsákmányolására, a gyermekek pedig különösen veszélyeztetett célcsoportnak számítanak e téren⁸⁵.

A gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégia⁸⁶ keretében a Bizottság közbenő javaslatot terjesztett elő annak érdekében, hogy az infokommunikációs technológiákkal (IKT) foglalkozó vállalatoknak továbbra is lehetőségük legyen – jogszerű gyakorlat alkalmazásával – önkéntesen bejelenteni a gyermekek szexuális bántalmazását a hatóságoknak, valamint felszólítja a társjogalkotókat, hogy mielőbb állapodjanak meg annak elfogadásáról. Hosszabb távon a Bizottság jogalkotási javaslatot fog előterjeszteni a gyermekek online szexuális bántalmazásának hatékony kezelésére.

A képernyőknek és az online tevékenységeknek való túlzott kitettség aggályos a gyermekek egészsége és mentális jólléte szempontjából, és fokozott stresszhez, figyelemhiányhoz, látási problémákhoz, valamint a testmozgás és a sport mellőzéséhez vezet.

A Covid19-világjárvány jelentősen növelte a gyermekek online töltött idejét az egyre inkább az interneten folyó iskolai, kulturális és társadalmi élet miatt. Ez megnövekedett online kockázatokhoz és a digitális egyenlőtlenségek felerősödéséhez vezetett. Tízből egy gyermek számolt be arról, hogy a tavaszi lezárás idején nem folytatott online tevékenységet, és ritkán lépett kapcsolatba tanárával⁸⁷. Az internethez való hozzáférés továbbra is kihívást jelent az EU-ban élő gyermekek jelentős része számára: a hozzáférés 20 %-kal nagyobb a magas

⁸³ „Our Europe. Our Rights. Our Future.” (A mi Európánk. A mi jogaink. A mi jövőnk.), *i. m.*

⁸⁴ [A long way to go for LGBTI equality](#) (Sok még a teendő az LMBTI-személyek egyenlősége érdekében), FRA, 2020.

⁸⁵ [Harmadik jelentés az emberkereskedelem elleni küzdelem terén elért eredményekről](#), COM(2020) 661 final és SWD(2020) 226 final; [The challenges of countering human trafficking in the digital era](#) (Az emberkereskedelem elleni küzdelem kihívásai a digitális korszakban), Europol, 2020.

⁸⁶ [A gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégia](#), *i. m.*

⁸⁷ [How families handled emergency remote schooling during the COVID-19 lockdown in spring 2020](#) (Hogyan kezelték a családok a szükséghelyzeti távoktatást 2020 tavaszán a Covid19 miatti lezárás során), 2020, JRC.

jövedelmű háztartások esetében, a vidéki területeken pedig jelentősen kisebb⁸⁸. Az Európa digitális évtizedéről szóló közelmúltbeli közleményében⁸⁹ a Bizottság ambiciózus konnektivitási célokat tűzött ki az európai háztartások számára.

Az EU jogi eszközöket és szakpolitikai kezdeményezéseket dolgozott ki a gyermekek jogainak a digitális környezetben való érvényesítése érdekében⁹⁰. Ezeket szükség esetén ki kell igazítani és naprakésszé kell tenni, ha új fenyegetések merülnek fel, vagy a fejlemények és a technológia változásai azt megkövetelik. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló felülvizsgált irányelv megerősítette a gyermekek káros tartalmakkal és nem megfelelő kereskedelmi közleményekkel szembeni védelmét. A digitális szolgáltatásokról szóló közelmúltbeli jogszabály⁹¹ kellő gondossági kötelezettségeket javasol a szolgáltatók számára a felhasználók, köztük a gyermekek online biztonságának garantálására. A dezinformáció visszaszorítását célzó gyakorlati kódex⁹² a dezinformáció terjedésével kapcsolatos kockázatok kezelését szolgáló társszabályozási rendszert hoz létre. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó új digitális oktatási cselekvési terv⁹³ a dezinformáció kezelése érdekében előmozdítja a digitális jártasságot, és ezen erőfeszítés középpontjába az oktatást és a képzést helyezi. Nemzetközi viszonylatban nemrégiben jelent meg egy iránymutatás a gyermekjogok digitális környezetben való értelmezéséről⁹⁴.

Az adatvédelmi és magánélet-védelmi szabályokat illetően a gyermekek arra tettek javaslatot, hogy a vállalatok érthető adatvédelmi politikákat dolgozzanak ki a digitális szolgáltatásokra és alkalmazásokra vonatkozóan, továbbá kérték, hogy részt vehessenek a számukra készülő új digitális termékek tervezésében és fejlesztésében. A Bizottság kész támogatni ezeket az erőfeszítéseket, különösen a gyermekbarát internetre irányuló ifjúsági vállalat⁹⁵ és az ifjúsági cselekvési felhívás⁹⁶ révén.

A Bizottság a Digitális Európa programon keresztül továbbra is támogatást nyújt a Biztonságosabb Internet Központoknak és a „gyermekbarát internet” portálnak⁹⁷ az internetes megfélemlítéssel, a félretájékoztatás és a dezinformáció felismerésével, valamint az egészséges és felelősségteljes online magatartás előmozdításával kapcsolatos figyelemfelkeltés és kapacitásépítés érdekében. Az „Utak az iskolai sikerhez” jövőbeli kezdeményezés⁹⁸ elő fogja segíteni az internetes megfélemlítés megelőzését. Az Erasmus+

⁸⁸ Eurostat. A háztartások és magánszemélyek IKT-használatáról szóló felmérés [[isoc_i_ci_in_h](#)], 2019.

⁸⁹ [A Bizottság közleménye – „A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó digitális irányítói: a digitális évtized európai útja”](#), COM(2021) 118 final.

⁹⁰ [Irányelv a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről](#), 2011/93/EU. [Kerethatározat a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni küzdelemről](#), 2008/913/JHA. [Irányelv az audiovizuális médiaszolgáltatásokról](#), 2018/1808/EU. [Rendelet a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról](#), 2016/679/EU. [Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról](#), 2005/29/EK. [Közlemény – Európai megközelítés az online félretájékoztatás kezelésére](#), COM(2018) 236. [A gyermekbarát internet európai stratégiája](#), COM(2012) 196.

⁹¹ [A Bizottság rendeletjavaslata – A digitális szolgáltatások egységes piacáról \(digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály\)](#), COM(2020) 825 final.

⁹² A dezinformáció visszaszorítását célzó gyakorlati kódex számos, a főbb online platformok és a reklámpárt képviselő kereskedelmi szervezetek, valamint a hirdetőik által tett kötelezettségvállalást tartalmaz az online dezinformáció hatásának korlátozására. A kódex aláírói felkérést kapnak majd arra, hogy a Bizottság 2021. tavaszi iránymutatása alapján erősítsék meg a kódexet.

⁹³ [Digitális oktatási cselekvési terv 2021–2027](#), COM(2020) 624.

⁹⁴ [General Comment No. 25 \(2021\) on Rights of children in relation to the digital environment](#) (25. sz. általános észrevétel a gyermekek digitális környezettel kapcsolatos jogairól, 2021), az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága.

⁹⁵ [A gyermekbarát internetre irányuló ifjúsági vállalat](#).

⁹⁶ [Ifjúsági cselekvési felhívás](#).

⁹⁷ [„Gyermekbarát internet” portál](#).

⁹⁸ Amelyet [az európai oktatási térség 2025-ig történő megvalósításáról szóló közlemény](#) jelentett be, COM(2020) 625 final.

program⁹⁹ a digitális készségek valamennyi gyermek általi elsajátítását támogató kezdeményezéseket fog finanszírozni.

A mesterséges intelligencia jelentős hatást gyakorol és fog gyakorolni a gyermekekre és jogaikra¹⁰⁰, például az oktatás, a szabadidő és az egészségügyi ellátás területén. Ugyanakkor kockázatokat is hordozhat a magánélet védelme, valamint a biztonság és védelem terén. A mesterséges intelligenciára vonatkozó horizontális jogi keretről szóló, hamarosan elkészülő bizottsági javaslat azonosítani fogja azon kiemelt kockázatú mesterségesintelligencia-rendszerek használatát, amelyek jelentős kockázatot jelentenek az alapvető jogokra, többek között a gyermekek jogaira nézve.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- 2022-ben elfogadja a gyermekbarát internetre vonatkozó stratégiát,
- létrehoz és elősegít egy gyermekek által vezérelt folyamatot, amelynek célja az iparági szereplők által előmozdítandó és betartandó elvek kidolgozása¹⁰¹,
- előmozdítja a fogyatékossgal élő gyermekeknek szánt akadálymentes információs és kommunikációs technológiák és támogató technológiák – például a beszéd felismerés, zárt feliratozás és egyebek¹⁰² – kifejlesztését és – többek között a Bizottság konferenciáin és rendezvényein is történő – használatát,
- biztosítja az európai akadálymentesítési irányelv¹⁰³ maradéktalan végrehajtását,
- fokozza a gyermekek online szexuális bántalmazásának valamennyi formája elleni küzdelmet, például javaslatot tesz a szükséges jogszabályokra, amelyek többek között előírják az érintett online szolgáltatók számára a gyermekek szexuális bántalmazását ábrázoló ismert online anyagok felderítését és bejelentését.

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy:

- biztosítsanak ténylegesen egyenlő hozzáférést minden gyermek számára a digitális eszközökhöz és a nagy sebességű internetkapcsolathoz, a digitális jártassághoz, az akadálymentes online pedagógiai segédanyagokhoz és oktatási eszközökhöz stb.,
- támogassák a gyermekek alapvető digitális készségeinek fejlesztését a Lakossági Digitális Kompetenciakereten¹⁰⁴ keresztül,
- az oktatás részeként támogassák a médiatudatossági intézkedéseket annak érdekében, hogy a gyermekek képesek legyenek kritikusan értékelni az online tartalmakat és felismerni a dezinformációt, valamint a visszaélészerű anyagokat,
- segítsék és mozdítsák elő az EU által társfinanszírozott Biztonságosabb Internet Központok munkáját, valamint támogassák a gyermeksegélyvonalakat és -forróvonalakat az online kommunikációs csatornák kialakításában,
- ösztönözzék a gyermekek és különösen a lányok részvételét a természettudományos, technológiai, műszaki tudományos és matematikai (STEM) tanulmányokban, továbbá

⁹⁹ [Erasmus+ program](#).

¹⁰⁰ [Draft Policy Guidance on AI for Children](#) (Szakpolitikai iránymutatás-tervezet a gyermekbarát mesterséges intelligenciáról), UNICEF, 2020.

¹⁰¹ A digitális évtizedről szóló közleményben bejelentettek szerint ehhez egy digitális elvekre vonatkozó, hamarosan előterjesztendő javaslat fog alapul szolgálni.

¹⁰² Harmonizált európai szabványok, [Az IKT-termékekre és -szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelmények](#), ETSI, 2018.

¹⁰³ [Irányelv a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről](#), 2019/882/EU.

¹⁰⁴ [Digitális Kompetenciakeret 2.0](#), Az Európai Unió tudományos központja, Európai Bizottság.

számolják fel a nemi sztereotípiákat ezen a területen a digitális munkaerőpiacon biztosított esélyegyenlőség érdekében.

Az Európai Bizottság felkéri az IKT-vállalatokat, hogy:

- biztosítsák, hogy a gyermekek jogai – beleértve a magánélet védelmét, a személyes adatok védelmét és az életkornak megfelelő tartalomhoz való hozzáférést – beépített és alapértelmezett módon jelen legyenek a digitális termékekben és szolgáltatásokban, a fogyatékossgal élő gyermekekre kiterjedően is,
- lássák el megfelelő eszközökkel a gyermekeket és a szülőket ahhoz, hogy szabályozható legyen a képernyő előtt töltött idő és tanúsított viselkedés, és ki lehessen védeni az online termékek túlzott használatával vagy az azoktól való függéssel járó hatásokat,
- szilárdítsák meg a káros tartalmak és a nem megfelelő kereskedelmi közlemények kezelését elősegítő intézkedéseket, például könnyen használható bejelentési és letiltási csatornák vagy hatékony életkor-ellenőrző eszközök révén,
- folytassák a jogellenes online tartalmak, többek között a gyermekek szexuális bántalmazásával kapcsolatos tartalmak – jogszerű gyakorlat alkalmazásával történő – felderítésére, bejelentésére és eltávolítására irányuló erőfeszítéseiket platformjaikkal és szolgáltatásaikkal összefüggésben.

6. A globális dimenzió: olyan EU, amely világszerte támogatást, védelmet és segítséget nyújt a gyermekek számára, többek között válságok és konfliktusok idején is

„Az EU képes a világ számos országát egyesíteni a béke, az együttműködés és az emberek közötti egyenlőség érdekében, és finanszírozást nyújt a gyermekek jogainak védelméért küzdő szervezetek projektjeihez.” (Gyermek, Albánia)

„Kötélen le kell ereszkedni az aknában a bánya mélyére, össze kell szedni, amiért leküldtek, és utána vissza kell menni a felszínre. Volt, hogy majdnem megfulladtam az aknában, mert nem volt elég oxigén.” (11 éves fiú, Tanzánia)

A gyermekek jogainak előmozdítására, védelmére, érvényre juttatására és tiszteletben tartására vonatkozó uniós kötelezettségvállalás globális szerepvállalást jelent. Ezzel a stratégiával az EU egyben arra is törekszik, hogy megszilárdítsa a globális szinten e tekintetben betöltött fontos szerepét. Az EU már most is vezető szerepet játszik a gyermekek globális védelmében és támogatásában azáltal, hogy javítja az oktatáshoz, a szolgáltatásokhoz, az egészségügyhöz való hozzáférést, valamint védelmet nyújt az erőszak, a bántalmazás és az elhanyagolás minden formájával szemben, többek között humanitárius helyzetekben is.

Az elmúlt évtizedekben elért jelentős eredmények ellenére **a világon még mindig túl sok gyermek van kitéve emberi jogi visszaéléseknek, humanitárius válságoknak, környezeti és éghajlati válságoknak, az oktatáshoz való hozzáférés hiányának, alultápláltságnak, szegénységnek, egyenlőtlenségeknek és kirekesztésnek, vagy ezek kockázatának.** A lányok helyzete különösen nehéz; még mindig ki vannak téve a megkülönböztetésnek és a nemi alapú erőszaknak, egyebek mellett a gyermek-, korai és kényszerházasságnak, valamint a női nemi szervi csonkításnak, akár már 4 éves kortól.

Világviszonylatban a gyermekek közel kétharmada konfliktus sújtotta országban él. Közülük minden hatodik gyermek valamilyen konfliktusövezet 50 km-es körzetében¹⁰⁵. Ez nemcsak a gyermekek testi és mentális egészségét veszélyezteti, hanem gyakran megfosztja őket az oktatásban való részvételtől¹⁰⁶ is, és negatívan befolyásolja saját és közösségeik jövőbeli életlehetőségeit.

A gyermekeket emellett gyakran toborozzák és vetik be gyermekkatonaként fegyveres konfliktusokban. A konfliktusokban való részvételük komoly hatással van testi, lelki és érzelmi jóllétükre. Emellett a gyermekkatonák – mind a lányok, mind a fiúk – gyakran válnak a háborús fegyverként alkalmazott szexuális erőszak áldozataivá is.

A becslések szerint évente 5,2 millió 5 év alatti gyermek¹⁰⁷ hal meg többnyire olyan megelőzhető és kezelhető okok miatt, amelyek közül sok a szegénységgel, a társadalmi kirekesztéssel, a megkülönböztetéssel, a nemi normákkal és az alapvető emberi jogok figyelmen kívül hagyásával van összefüggésben. A Covid19-világjárvány és az éghajlatváltozás világszerte tovább súlyosbította a gyermekekkel szembeni megkülönböztetés eddigi formáit, valamint a gyermekek és családok kitettségét a kiszolgáltatott helyzeteknek. A világjárvány tetőzésekor világszerte mintegy 1,6 milliárd gyermek nem járt iskolába¹⁰⁸.

A külső dimenzióban folytatott uniós fellépés összhangban lesz az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó, a 2020–2024 közötti időszakra szóló uniós cselekvési terv¹⁰⁹ keretében tett kötelezettségvállalásokkal, és azt más vonatkozó kezdeményezésekben – például a gyermekjogok előmozdítására és védelmére vonatkozó iránymutatásokban¹¹⁰, a gyermekekre és fegyveres konfliktusokra vonatkozó iránymutatásokban¹¹¹, a külső tevékenységekben a nemek közötti egyenlőség biztosítását célzó programban (2021–2025)¹¹² és a gyermekjogi eszköztárban¹¹³ – foglalt célzott intézkedések fogják támogatni.

Az EU továbbra is hozzá fog járulni – minden kontextusban – a minőségi, biztonságos és inkluzív oktatás, a szociális védelem, az egészségügyi szolgáltatások, az élelmezés, a tiszta ivóvíz, a lakhatás, a tiszta beltéri levegő és a megfelelő higiénés létesítmények biztosításához. Konkrétabban az uniós **fejlesztéspolitikák** i. elő fogják mozdítani az egyetemes egészségügyi ellátást az anyák, újszülöttek, gyermekek és serdülők egészségével összefüggő alapvető szolgáltatások biztosítása érdekében, ideértve a mentális egészségügyi és pszichoszociális támogatást is; ii. felszólítják az élelmiszerrendszereket arra, hogy a gyermekek szükségletei és jogai szerint tápláló, biztonságos, megfizethető és fenntartható étrendet biztosítsanak, emellett iii. további beruházásokat eszközölnék a minőségi, hozzáférhető oktatási rendszerek fejlesztésébe, beleértve a kisgyermekkor, az általános és középfokú oktatási szinteket is. Az EU továbbá pénzügyi támogatást is nyújt majd annak érdekében, hogy valamennyi iskola megfizethető és fenntartható konnektivitással rendelkezzen, valamint hogy a digitális készségek megjelenjenek az iskolai tantervekben és a tanárképzésben.

¹⁰⁵ [Children affected by armed conflict, 1990–2019](#) (A fegyveres konfliktusokban érintett gyermekek, 1990–2019), Békekutató Intézet, Oslo, Conflict trends, 2020.

¹⁰⁶ [A szükséghelyzetben történő oktatással foglalkozó ügynökségközi hálózat](#), 2020.

¹⁰⁷ [Children: improving survival and well-being](#) (Gyermekek: a túlélés és a jóllét javítása), Egészségügyi Világszervezet, 2019.

¹⁰⁸ [Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond](#) (Szakpolitikai tájékoztató: Oktatás a Covid19 világjárvány idején és azt követően), Egyesült Nemzetek Szervezete, 2020. augusztus.

¹⁰⁹ Közös közlemény – [Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv 2020–2024](#), JOIN(2020) 5 final.

¹¹⁰ [A gyermekjogok előmozdítására és védelmére vonatkozó uniós iránymutatások](#), 2017.

¹¹¹ [Az EU gyermekekre és fegyveres konfliktusokra vonatkozó iránymutatásai](#), 2008.

¹¹² [A külső tevékenységekben a nemek közötti egyenlőség biztosítását célzó program](#) (2021–2025).

¹¹³ [Gyermejjogi eszköztár. A gyermekek jogainak integrálása a fejlesztési együttműködésbe](#).

Humanitárius válsághelyzetekben az EU változatlanul támogatni fogja a gyermekeket, és ehhez a humanitárius elvekkel összhangban lévő, szükségletalapú megközelítést fog alkalmazni, valamint gondoskodik arról, hogy a segítségnyújtás figyelembe vegye a nemek közötti egyenlőséget és az életkort. Az EU továbbra is hangsúlyt fektet majd a gyermekek védelmére azért, hogy kezelje a gyermekekkel szembeni erőszak valamennyi formáját, valamint mentális egészségügyi és pszichoszociális támogatást biztosít. Ezenkívül a biztonságos, minőségi és inkluzív oktatáshoz való folyamatos hozzáférés rendkívül fontos ahhoz, hogy a gyermekeket és a fiatalokat alapvető készségekkel vétezzük fel, a védelem és a normalitás érzetét biztosítsuk számukra, miközben hozzájárul a béke elősegítéséhez, valamint a reintegráció és a reziliencia eszközeül szolgál.

Összesen 152 millió gyermek (világszinten a gyermekek 9,6 %-a) érintett **gyermekmunkában**, és 73 millióan olyan veszélyes munkát végeznek, amely nagy valószínűséggel károsítja egészségüket, biztonságukat és fejlődésüket¹¹⁴. A Bizottság politikai iránymutatása zéró toleranciát hirdetett a **gyermekmunkával** szemben, hozzájárulva ezzel az ENSZ által a gyermekmunka felszámolásának nyilvánított 2021-es nemzetközi év keretében tett globális erőfeszítésekhez¹¹⁵. Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv¹¹⁶ a gyermekmunka globális előfordulásának jelentős csökkentésére irányuló fellépést is tartalmaz, összhangban az ENSZ által a gyermekmunka világszerte történő teljes felszámolására kitűzött 2025-ös céldátummal. Ez magában foglalja a gyermekek ingyenes és könnyen hozzáférhető kötelező oktatásának támogatását a foglalkoztatás alsó korhatárának eléréséig, valamint a szociális jóléti programok kiterjesztését a családok szegénységből való kiemelésének elősegítésére.

Az uniós kereskedelmi és beruházási megállapodások, valamint az általános tarifális preferenciák rendszere (GSP) fontos szerepet játszottak az alapvető emberi és munkajogok tiszteletben tartásának előmozdításában, amint azt a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) alapvető ENSZ-egyezményei is tükrözik. Kiemelt prioritást képez e kötelezettségvállalások végrehajtása, beleértve a gyermekmunka elleni fellépést is. Az EU ragaszkodni fog ahhoz, hogy a harmadik országok rendszeresen frissítsék azokat a veszélyes munkákat felsoroló nemzeti jegyzékeiket, amelyeket semmi esetre szabad gyermekekkel végeztetni. Az EU fokozni fogja az arra irányuló erőfeszítéseit is, hogy az uniós vállalatok ellátási láncában ne alkalmazzanak gyermekmunkát, ehhez mindenekelőtt előmozdítja majd a fenntartható vállalatirányítást.

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó cselekvési tervvel összhangban az EU fokozni fogja erőfeszítéseit a **gyermekek érdemi részvételének** biztosítása érdekében, a gyermekekkel szembeni erőszak minden formájának megelőzése, leküzdése és az azokra való reagálás érdekében, beleértve a nemi alapú erőszakot is, valamint a gyermek-, korai és kényszerházasság, a női nemi szervek megcsonkítása, a gyermekkereskedelem, az embercsempészség, a koldulás, a (szexuális) kizsákmányolás és az elhanyagolás felszámolása érdekében. Intenzívebb munkára lehet számítani a fegyveres konfliktusok által érintett gyermekek elleni súlyos jogsértések megelőzése és megszüntetése terén is, többek között a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartását előmozdító érdekképviselői tevékenységek révén. A cselekvési terv emellett támogatja a partnerországokat a **gyermekbarát igazságszolgáltatási és gyermekvédelmi rendszerek** kialakításában és **megerősítésében**, többek között a migráns, menekült és lakóhelyüket elhagyni kényszerült gyermekek, valamint

¹¹⁴ [Global estimates of child labour](#) (A gyermekmunkára vonatkozó globális becslések), Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, 2017.

¹¹⁵ [Nemzetközi Munkaügyi Szervezet](#).

¹¹⁶ [Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv 2020–2024](#), i. m.

a kisebbségekhez tartozó – különösen roma – gyermekek esetében. Az EU továbbra is támogatni fogja a gyermekek és más kiszolgáltatott helyzetben lévő, nemzetközi védelemre szoruló személyek EU-ba történő áttelepítését. Az EU támogatni fogja az utcagyerekek problémájának kezelésére irányuló intézkedéseket, valamint be fog ruházni a minőségi alternatív gondozás fejlesztésébe és az intézményalapúról a minőségi családi és közösségi alapú gondozásra való áttérésbe a szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek és a fogyatékkal élő gyermekek esetében.

Az EU továbbra is be fogja építeni a gyermekek jogait a partnerországokkal folytatott politikai párbeszédbe, különösen a csatlakozási tárgyalások, valamint a stabilizációs és társulási folyamat összefüggésében. Elő fogja mozdítani továbbá a – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő – gyermekekkel szembeni erőszak és megkülönböztetés elleni küzdelmet célzó intézkedéseket, ideértve a civil társadalmi szervezeteknek nyújtott támogatást is. Az EU támogatni fogja a régióban élő gyermekek helyzetére vonatkozó lebontott adatok nyomon követését és gyűjtését, és erről továbbra is beszámol az éves bővítési csomagon belüli országjelentésekben.

E célkitűzések elérése érdekében az EU össze fogja hangolni a 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi kereten belül rendelkezésre álló valamennyi kiadási programjának felhasználását, különösen a Szomszédági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközt (NDICI), az Előcsatlakozási Támogatási Eszközt III-at (IPA III) és a humanitárius segítségnyújtási eszközt.

Előmozdítja továbbá a multilaterális és regionális emberi jogi fórumokon, érdekképviseleti és figyelemfelkeltő kampányokban, valamint a civil társadalommal, a gyermekekkel és a serdülőkkel, a nemzeti emberi jogi intézményekkel, a tudományos körökkel, az üzleti szférával és más érdekelt felekkel folytatott tevékenységeket.

Az Európai Bizottság főbb intézkedései:

- az NDICI keretében nyújtott teljes finanszírozás 10 %-át oktatásra fordítja a szubszaharai Afrikában, Ázsiában és a csendes-óceáni térségben, valamint Amerikában és a karib-tengeri térségben,
- a humanitárius segítségnyújtás költségvetési juttatásának 10 %-át továbbra is a szükséghelyzetben és elhúzódó válságokban megvalósítandó oktatásra fordítja, és előmozdítja a biztonságos iskolákról szóló nyilatkozat jóváhagyását,
- lépéseket tesz az uniós vállalatok ellátási láncában alkalmazott gyermekmunka kiküszöbölésére, mindenekelőtt a fenntartható vállalatirányításról szóló jogalkotási kezdeményezés elfogadása révén,
- előmozdítja és biztosítja a gyermekmunkára vonatkozó jogszabályok nyomon követésére és végrehajtására szolgáló munkaügyi ellenőrzési rendszerek megerősítéséhez szükséges technikai segítségnyújtást,
- programjai és eszközei – például a SOCIEUX+, a technikai segítségnyújtási és információcsere-eszköz (TAIEX) és a TWINNING programok – révén technikai segítségnyújtást biztosít a partnerországok közigazgatásai számára az „Európa együtt” kezdeményezés keretében,
- a fiatalok és a gyermekek szerepvállalásának és részvételének előmozdítása érdekében 2022-ig kidolgozza az ifjúsági cselekvési tervet,
- ifjúsági kapcsolattartó pontokat jelöl ki és megerősíti a gyermekvédelmi kapacitásokat az uniós küldöttségeken.

7. A gyermekek szempontjának beépítése valamennyi uniós fellépésbe

A stratégiában meghatározott célkitűzések elérése érdekében a Bizottság biztosítani fogja a gyermekjogi szempontok érvényesítését valamennyi vonatkozó szakpolitikában, jogszabályban és finanszírozási programban¹¹⁷. Ez az **uniós szakpolitikai döntéshozatalban uralkodó gyermekbarát kultúra** kialakítására irányuló erőfeszítések részét képezi majd, amelyet segíteni fog az uniós személyzet képzése és kapacitásépítése, valamint a Bizottság gyermekjogi koordinátorának csapatán keresztül megvalósuló fokozott belső koordináció. Összeállításra kerül a gyermekek jogainak általános érvényesítésével kapcsolatos ellenőrzőlista is.

A tényeken alapuló szakpolitikák kidolgozásához megbízható és összehasonlítható adatokra van szükség. A Bizottság fel fogja kérni az Alapjogi Ügynökséget, hogy továbbra is nyújtson technikai segítséget és módszertani támogatást a tagállamoknak, többek között az adatgyűjtési gyakorlatok megtervezéséhez és végrehajtásához. Az Eurostat-adatok – és a más uniós ügynökségektől származó adatok – lebontásában nagyobb hangsúlyt kap majd az életkor és a nemek szerinti bontás, és kutatásokra kerül sor a stratégia által lefedett konkrét tematikus területeken. Erre a Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogramon (2021–2027)¹¹⁸ keresztül kerül majd sor.

A stratégia továbbá a fennálló uniós és nemzetközi jogi kötelezettségek jobb végrehajtásának biztosítása érdekében segítséget nyújt a nemzeti szintű és a legfontosabb érdekelt felek közötti kezdeményezések általános érvényesítéséhez és összehangolásához is. Ennek érdekében a Bizottság 2021 végéig létrehozza az **Uniós Gyermejjogi Hálózatot** is. A gyermekek jogaival foglalkozó informális szakértői csoport¹¹⁹ munkájára építve a Hálózat megerősíti az EU és a tagállamok közötti, a gyermekek jogaival kapcsolatos párbeszédet és kölcsönös tanulást, és támogatja a stratégia végrehajtását, nyomon követését és értékelését. A Hálózat nemzeti képviselőkből áll majd, és egyes tevékenységeiben a nemzetközi és a nem kormányzati szervezetek, a helyi és regionális önkormányzatok képviselői és a gyermekek is szerepet kapnak. A Bizottság emellett szorosabb együttműködést fog kialakítani a regionális és helyi önkormányzatokkal, valamint más érintett intézményekkel, regionális és nemzetközi szervezetekkel, a civil társadalommal és a gyermekjogi ombudsmanokkal.

Ez a stratégia az Alapjogi Charta EU-n belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégiával és az európai demokráciáról szóló cselekvési tervvel együtt értelmezendő. Kiegészíti az uniós jogok és értékek olyan területeken¹²⁰ történő kézzelfoghatóbbá tételére irányuló célzott erőfeszítéseket, mint a migráns gyermekek védelme, az egyenlőség és befogadás, a nemek közötti egyenlőség, a rasszizmus elleni küzdelem és a pluralizmus, az uniós polgársághoz fűződő jogok, az áldozatok jogai, a gyermekek szexuális bántalmazása

¹¹⁷ Lásd a 2. mellékletet.

¹¹⁸ [Horizont Európa](#).

¹¹⁹ [A gyermekek jogaival foglalkozó informális szakértői csoport](#), Európai Bizottság.

¹²⁰ [Közlemény – A migráns gyermekek védelme](#), COM(2017) 211 final. [Közlemény – A 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia](#), COM(2020) 152 final. [Közlemény – A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer](#), COM(2020) 620 final, valamint a [Tanács ajánlása a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről](#) (2021/C 93/01). [Közlemény – Az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló stratégia \(2020–2025\)](#), COM(2020) 698 final. [Cselekvési terv az integrációról és a befogadásról a 2021–2027-es időszakra](#), COM(2020) 758 final, valamint a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló stratégia. [Közlemény – Az EU rasszizmus elleni cselekvési terve a 2020–2025-ös időszakra](#), COM(2020) 565 final, valamint a 2021-re tervezett, antiszemizmus elleni küzdelemről szóló stratégia. [Az uniós polgárságról szóló 2020. évi jelentés: A polgárok felhatalmazása és jogaik védelme](#), COM(2020) 730 final. [Az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia \(2020–2025\)](#), COM(2020) 258. [A gyermekek szexuális bántalmazása elleni hatékonyabb küzdelmet célzó uniós stratégia](#), COM(2020) 607.

elleni küzdelem, a szociális jogok, valamint az inkluzív oktatás és képzés¹²¹. Összhangban van továbbá az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervben¹²² meghatározott prioritásokkal.

7.1. Az uniós források hozzájárulása a stratégia végrehajtásához

Az uniós finanszírozás elengedhetetlen az uniós szakpolitikák tagállamokon belüli végrehajtásának támogatásához. Ezzel a stratégiával a Bizottság támogatni fogja a tagállamokat abban, hogy a lehető legjobb módon használják fel az uniós forrásokat a gyermekek jogainak védelmére és érvényesítésére irányuló kezdeményezéseikhez. Egyben ösztönözní fogja a gyermekjogi szempontokat érvényesítő költségvetés-tervezést, és feltérképezi, hogy miként lehetne nyomon követni az uniós költségvetés e területen történő felhasználását annak érdekében, hogy a forrásokat a legsürgetőbb szükségletekre fordítsák. A 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi kerettel összhangban a gyermekjogok finanszírozását a tagállamoknak prioritásként kell kezelniük az uniós finanszírozási programokban, a nemzeti és regionális szinten azonosított szükségleteknek megfelelően.

Az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) a humán kapacitás és az infrastruktúra fejlesztésére, a felszerelésekre és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésre irányuló beruházásokat támogatja az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, a szociális, egészségügyi ellátás és a gyermekgondozás terén, továbbá az intézményalapúról a családi és közösségi alapú szolgáltatásokra való áttéréshez biztosít támogatást.

Azoknak a tagállamoknak, amelyek esetében a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek aránya meghaladja az uniós átlagot (2017–2019-ben) az ESZA+ költségvetésének 5 %-át, míg más tagállamoknak megfelelő összeget kell elkülöníteniük a gyermekszegénység elleni küzdelemre. A 2021–2027 közötti programozási időszakban a tagállamoknak több olyan előfeltételt is teljesíteniük kell, amelyek szorosan kapcsolódhatnak a gyermekjogi intézkedésekhez. Ide tartoznak a szegénység csökkentésére, a romák befogadására, valamint a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezménynek és a Chartának való megfelelésre vonatkozó szakpolitikai keretek. Az új Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap megerősíti a kísérő nélküli migráns gyermekek védelmét azáltal, hogy elismeri a sajátos befogadási, szállással kapcsolatos és egyéb speciális szükségleteiket, és ezek kielégítéséhez pénzügyi támogatást és ösztönzőket biztosít legfeljebb 75 %-os társfinanszírozási aránnyal, amely 90 %-ra növelhető az egyedi fellépések keretében végrehajtott projektek esetében.

A gyermekek jogainak érvényesítésére más uniós alapok és programok is felhasználhatók, például a Jogérvényesülés program, a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program, az Erasmus+, a Horizont 2020, a Digitális Európa program, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA), a REACT-EU és az InvestEU. Emellett rendelkezésre áll a technikai támogatási eszköz, hogy kérésre technikai támogatást nyújtson a tagállamoknak kapacitásépítési intézkedések kidolgozásához.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy biztosítsanak összehangolt megközelítést nemzeti, makroregionális¹²³, regionális és helyi szinten az uniós források programozása és végrehajtása

¹²¹ A [Bizottság ajánlása – Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés](#), 2013/112/EU. [A szociális jogok európai pillére. Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására](#), COM(2021) 102 final. Javaslat – a Tanács ajánlása az európai gyermekgarancia létrehozásáról, COM(2021) 137. [Közlemény az európai oktatási térség 2025-ig történő megvalósításáról](#), COM(2020) 625 final, valamint [Digitális oktatási cselekvési terv 2021–2027](#), COM(2020) 624.

¹²² [Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv 2020–2024](#), JOIN(2020) 5 final.

¹²³ [Makroregionális stratégia](#), Európai Bizottság.

során, valamint vonják be a helyi és regionális önkormányzatokat, a civil társadalmi szervezeteket, köztük a gyermekekkel és gyermekekért munkálkodó szervezeteket, valamint a szociális és gazdasági partnereket a 2021–2027-es uniós forrásokhoz kapcsolódó programok előkészítésébe, felülvizsgálatába, végrehajtásába és nyomon követésébe.

A stratégia kiterjed a Covid19-válság által súlyosbított egyenlőtlenségekre is, amelyek aránytalanul sújtották a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekeket. E munka részeként a Bizottság arra fogja ösztönözni a tagállamokat, hogy teljes mértékben használják ki az Európai Helyreállítási Eszköz által kínált lehetőségeket a válság aránytalan hatásának mérséklésére, és a technikai támogatási eszközön keresztül segíteni fogja a tagállamokat abban, hogy a reformok megtervezése és végrehajtása során általánosan érvényesítsék a gyermekjogi szempontokat.

Ahhoz, hogy a gyakorlatban valódi előrelépés történjen, a stratégiát **nemzeti szintű kötelezettségvállalásoknak és beruházásoknak** kell kíséreniük. A Bizottság felszólítja az uniós tagállamokat, hogy ha még nem áll rendelkezésre, dolgozzanak ki megbízható és tényeken alapuló nemzeti gyermekjogi stratégiákat, valamennyi érdekelt féllel, köztük a gyermekekkel együttműködésben, valamint más vonatkozó nemzeti stratégiákkal és tervekkel szinergiát teremtve. Felszólítja továbbá a tagállamokat, hogy ratifikálják a Gyermekjogi egyezmény valamennyi fakultatív jegyzőkönyvét és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény fakultatív jegyzőkönyveit, és kellően vegyék figyelembe az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága¹²⁴ és az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó bizottsága¹²⁵ által megfogalmazott záró észrevételeket. A Bizottság felkéri továbbá a tagállamokat, hogy megfelelő pénzügyi források – többek között uniós finanszírozás – révén támogassák az e stratégiában ajánlott valamennyi intézkedést.

Következtetés

Az Európai Bizottság teljes mértékben kiáll a gyermekek elkötelezett, felelős polgárokká válásának támogatása mellett. Ehhez azonban már a gyermekkortól részt kell venniük a demokratikus életben. Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy véleményt nyilvánítson az őt érintő kérdésekben, és hogy véleményét figyelembe vegyék. A gyermekek aktív részvételének lehetővé tétele érdekében foglalkoznunk kell a szegénységgel, az egyenlőtlenségekkel és a megkülönböztetéssel is, hogy felszámoljuk a nemzedékről nemzedékre öröklődő hátrányos helyzetet.

Ezt a stratégiát inkluzív szemléletet követve alkottuk meg, és a végrehajtása is hasonló szellemben fog történni. A Bizottság a stratégia uniós és nemzeti szintű végrehajtását egyaránt nyomon fogja követni, és az Európai Gyermekjogi Fórum éves ülésén beszámol az elért eredményekről. A gyermekek részt fognak venni a nyomon követésben és az értékelésben, különösen a jövőbeli gyermekrésztvételi platformon keresztül. A stratégia intézkedései szükség esetén kiigazításra kerülnek.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy hagyják jóvá a stratégiát, és működjenek együtt annak végrehajtása érdekében. A Bizottság felkéri a Régiók Bizottságát és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy mozdítsák elő a helyi és regionális önkormányzatokkal és a civil társadalommal folytatott párbeszédet.

¹²⁴ [Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága](#), záró észrevételek.

¹²⁵ [Az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó bizottsága](#), záró észrevételek.

Mindannyian felelősséggel tartozunk azért, hogy meghallgassuk a gyermekeket és most cselekedjünk. A Eurochild Gyermektanács egyik tagjának szavaival élve: *„A szavaknál hangosabban beszél a tett.”*